

Starptautiskā zinātniskā konference

JŪGENDSTILA DAUDZVEIDĪBA REĢIONĀLĀ KONTEKSTĀ

2025. gada 23.–24. oktobris
Rīgas domes sēžu zāle

International Scientific Conference

ART NOUVEAU DIVERSITIES IN REGIONAL CONTEXT

October 23 and 24, 2025
at Riga City Council, Latvia

KONFERENCI ATBALSTA / SUPPORTED BY

Rīgas valstspilsētas pašvaldība / Riga State City Council

Rīgas valstspilsētas pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta departaments /
Education, Culture and Sports Department of Riga State City Council

KONFERENCI ORGANIZĒ / ORGANIZED BY

Rīgas valstspilsētas pašvaldības kultūras iestāžu apvienība /
The Association of Culture Institutions of Riga State City Council

Rīgas valstspilsētas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības muzejs "Rīgas Jūgendstila centrs" /
The Association of Culture Institutions of Riga State City Council Museum Riga Art Nouveau Centre

KONFERENCES ZINĀTNISKĀ KOMITEJA / SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE CONFERENCE

Dr. arch. **Agrita Tipāne**

Muzeja "Rīgas Jūgendstila centrs" direktore / Director of the Museum Riga Art Nouveau Centre

Dr. habil. arch. profesors **Jānis Krastiņš**

(Rīgas Tehniskā universitāte / Professor at Riga Technical University

Dr. habil. art. profesors **Ojārs Spārītis**

Latvijas Mākslas akadēmija / Professor at Art Academy of Latvia

Dr. arch. profesore **Sandra Treija**

Rīgas Tehniskā universitāte / Professor at Riga Technical University

Mag. art. **Inese Baranovska**

Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja direktore / Head of the Museum of Decorative Arts and Design

Zinātniskais redaktors / Scientific editor

Dr. habil. art. **Ojārs Spārītis**

Maketa autors / Layout by

Gatis Buravcovs

Tulkotāja/Translator

Inta Liepiņa

Korektors/Proofreaders

Inta Liepiņa, Dace Romanovska

© Rīgas valstspilsētas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības muzejs "Rīgas Jūgendstila centrs"

© Rakstu autori

ISBN 978-9934-566-53-0

ISBN 978-9934-566-54-7

RĪGAS PAŠVALDĪBAS
KULTŪRAS IESTĀŽU
APVIENĪBA

Starptautiskā zinātniskā konference

JŪGENDSTILA DAUDZVEIDĪBA REĢIONĀLĀ KONTEKSTĀ

2025. gada 23.–24. oktobris
Rīgas domes sēžu zāle

International Scientific Conference

ART NOUVEAU DIVERSITIES IN REGIONAL CONTEXT

October 23 and 24, 2025
at Riga City Council, Latvia

Rīga 2025

PROGRAMMA

23. OKTOBRIS

9.30-9.45 KONFERENCES ATKLĀŠANA

Konferences organizatoru ievadvārdi un atklāšanas uzrunas.

1. sesija

JŪGENDSTILA ARHITEKTŪRAS MANTOJUMS VĒSTURISKĀ UN TEORĒTISKĀ KONTEKSTĀ

Moderators
OJĀRS SPĀRĪTIS
(Latvija)

9.45-10.05 Jūgendstila arhitektūra –
empātija un reģionālā daudzveidība

Pols Grīnhals
(Apvienotā Karaliste)

10.05-10.25 Jūgendstils kā vietējo kultūras tradīciju
spogulis

Sandra Treija,
Jānis Krastiņš (Latvija)

10.25-10.45 No perifērijas uz centru –
Somijas arhitektūra ap 1900. gadu

Peka Korvenmä
(Somija)

10.45-11.05 Jūgendstila reģionālās izpausmes –
Rumānijas piemērs

Lučija Leka,
Florentina Murja-
Matake (Rumānija)

11.05-11.25 Holandiešu ieguldījums starptautiskajā
jūgendstila kustībā

Frederiks Erenss
(Nīderlande)

11.25-11.45 Diskusijas

PROGRAMME

OCTOBER 23

9.30-9.45 OPENING OF THE CONFERENCE

Short welcome speeches by the organisers of the conference
and opening remarks

Session 1

ART NOUVEAU ARCHITECTURAL HERITAGE IN HISTORICAL AND THEORETICAL CONTEXT

Moderator
OJĀRS SPĀRĪTIS
(Latvia)

9.45-10.05 Art Nouveau Architecture:
Empathy and Regional Diversity

Paul Greenhalgh
(United Kingdom)

10.05-10.25 The Art Nouveau Image –
a Mirror of Local Cultural Traditions

Sandra Treija,
Jānis Krastiņš (Latvia)

10.25-10.45 From Periphery to the Center –
Finnish Architecture around 1900

Pekka Korvenmaa
(Finland)

10.45-11.05 Regional Expressions of Art Nouveau:
The Case of Romania

Lucia Leca,
Florentina Murea-
Matache (Romania)

11.05-11.25 The Dutch Contribution to the International
Art Nouveau Movement

Frederik Erens
(Netherlands)

11.25-11.45 Discussions

2. sesija

REGIONĀLAIS UN
INTERNACIONĀLAIS
JŪGENDSTILA MĀKSLĀ

Moderators
INESE BARANOVSKA
(Latvija)

- 12.00-12.20 Starp reģionālo kultūru un starptautisko modernitāti. Jūgendstils Elzasā
- 12.20-12.40 *Liberty* stils itāļu arhitektūrā un dekoratīvajā mākslā
- 12.40-13.00 Jūgendstila ekspansija un robežas Latvijas tēlotājā mākslā
- 13.00-13.20 Gustava Klimta "fakultāšu" gleznas Vīnes Universitātei. Jaunatklāšana, atjaunojot krāsas
- 13.20-13.30 Diskusijas

Ervē Dusē
(Francija)

Andrea Speciali
(Itālija)

Eduards Kļaviņš
(Latvija)

Francs Smola
(Austrija)

Session 2

REGIONAL AND
INTERNATIONAL ASPECTS
OF ART NOUVEAU IN ART

Moderator
INESE BARANOVSKA
(Latvia)

- 12.00-12.20 Between Regional Culture and International Modernity. Art Nouveau in Alsace
- 12.20-12.40 'Liberty' Style Architecture and Decorations in Italy
- 12.40-13.00 Art Nouveau Expansion and Limits in Latvian Fine Art
- 13.00-13.20 Gustav Klimt's so-called Faculty Paintings for the University of Vienna. A Rediscovery through Recolorization
- 13.20-13.30 Discussions

Hervé Doucet
(France)

Andrea Speziali
(Italy)

Eduards Kļaviņš
(Latvia)

Franz Smola
(Austria)

3. sesija

JŪGENDSTILA ARHITEKTŪRAS LOKĀLĀS ĪPATNĪBAS

Moderators
ERVĒ DUŠĒ
(Francija)

14.30-14.50	Latviskās identitātes meklējumi nacionālā romantisma arhitektūrā	Agrita Tipāne (Latvija)
14.50-15.10	Turīna Itālijas <i>Liberty</i> stila kontekstā	Džanluka Kannēss (Itālija)
15.10-15.30	Vietējo īpatnību izpausmes – Ungārijas arhitektūras virzieni ap 1900. gadu	Atila Brunners (Ungārija)
15.30-15.50	Ļubļanas pilsētas identitātes meklējumi, arhitekts Makss Fabiāni	Marija Režeka-Kambiča (Slovēnija)
15.50-16.10	Jūgendstila arhitektūras izzušana Vojvodinā	Viktorija Aladžiča (Serbija)
16.10-16.30	Diskusijas	
16.30-17.30	Grāmatas prezentācija "Paul Greenhalgh's Art Nouveau: The Architecture of Modern Life"	

Session 3

LOCAL CHARACTERISTICS OF ART NOUVEAU ARCHITECTURE

Moderator
HERVE DOUCET
(France)

14.30-14.50	The Search for Latvian Identity in the Architecture of National Romanticism	Agrita Tipāne (Latvia)
14.50-15.10	Turin in the Context of Italian "Liberty" Style	Gianluca Kannès (Italy)
15.10-15.30	Expressing Locality: The Pathways of Hungarian Architecture around 1900	Attila Brunner (Hungary)
15.30-15.50	Searching for the Identity of the City Ljubljana by Architect Maks Fabiani	Marija Režek Kambič (Slovenia)
15.50-16.10	Disappearing Art Nouveau Architecture in Vojvodina	Viktorija Aladžić (Serbia)
16.10-16.30	Discussions	
16.30-17.30	Book Launch: Paul Greenhalgh's Art Nouveau: The Architecture of Modern Life	

24. OKTOBRIS

4. sesija

JŪGENDSTILA MANTOJUMS UN MŪSDIENU TRAKTĒJUMS

Moderators
SANDRA TREIJA
(Latvija)

9.30-9.50	Jugendstila ēkas Igaunijā –
50 izpētes un renovācijas gadi (1975–2025)	Karina Hallasa-Murula
(Igaunija)
9.50-10.10	Ivana Vurnika arhitektūra –
arhitektūras kultūras mantojuma popularizēšana	Natālija Lapajne
(Slovēnija)
10.10-10.30	Jugendstils Baku arhitektūrā	Rizvans Bairamovs
(Azerbaidžāna)
10.30-10.50	Jugendstila reliģisko ēku liktenis Latvijā.
Dubultu baznīcas piemērs	Ernests Sviklis
(Latvija)
10.50-11.10	Jugendstila reģionālās iezīmes Rīgas 20. gadsimta
sākuma industriālā mantojuma arhitektūrā	Anita Anteniške
(Latvija)
11.10-11.30	Diskusijas	

OCTOBER 24

Session 4

ART NOUVEAU HERITAGE AND CONTEMPORARY INTERPRETATION

Moderator
SANDRA TREIJA
(Latvia)

9.30-9.50	Art Nouveau Buildings in Estonia: 50 Years of
Research and Renovation (1975–2025)	Karin Hallas-Murula
(Estonia)
9.50-10.10	The Architecture of Ivan Vurnik –
Popularization of Architectural Cultural Heritage	Natalija Lapajne
(Slovenia)
10.10-10.30	Art Nouveau in Baku Architecture	Rizvan Bayramov
(Azerbaijan)
10.30-10.50	The Fate of Art Nouveau Religious Buildings
in Latvia. The Example of the Dubulti Church	Ernests Sviklis
(Latvia)
10.50-11.10	Art Nouveau Regional Features of Early 20th
Century Industrial Heritage of Riga	Anita Anteniške
(Latvia)
11.10-11.30	Discussions	

5. sesija

JŪGENDSTILS LIETIŠKAJĀ MĀKSLĀ

Moderators
OJĀRS SPĀRĪTIS
(Latvija)

11.50-12.10	Tekstilmodernisms Katalonijā	Silvija Karbuneļa-Bastē
(Spānija)
12.10-12.30	Jugendstila perioda sieviešu mode latviešu glezniecībā. Mākslinieka redzējums	Edīte Parute
(Latvija)
12.30-12.50	Starptautiskais un lokālais. Ieskats Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja Jugendstila kolekcijas priekšmetos	Inese Baranovska
(Latvija)
12.50-13.10	Tik-tak! No industriāliem izaicinājumiem līdz mākslinieciskai atdzimšanai – Lašodefonas <i>Style Sapin</i> – Jugendstila pieeja pulksteņu ražošanai	Marikita Teilore
(Šveice)
13.10-13.30	Diskusijas	

Session 5

ART NOUVEAU IN APPLIED ARTS

Moderator
OJĀRS SPĀRĪTIS
(Latvia)

11.50-12.10	Textile Modernisme in Catalonia	Sílvia Carbonell Basté (Spain)
12.10-12.30	Depiction of Fashion Costumes of the Art Nouveau Period in Latvian Painting. The Artist's Vision	Edīte Parute
(Latvia)
12.30-12.50	International and Local. A Look into the Art Nouveau Collection of the Museum of Decorative Arts and Design, Riga Latvia	Inese Baranovska
(Latvia)
12.50-13.10	Tick Tock! From Industrial Challenges to Artistic Renewal: La Chaux-de-Fonds' "Style Sapin" – a Story of Watch Cases and Watchmaking Art Nouveau Architecture	Marikit Taylor
(Switzerland)
13.10-13.30	Discussions	

6. sesija

JŪGENDSTILA ARHITEKTŪRAS DEKORATĪVĀ VALODA

Moderators
PEKA KORVENMÄ
(Somija)

14.30-14.50	Jugendstil Aveiro. Dabas baudījums keramikā, akmenī un būvkalumos	Andreja Lourensu
(Portugāle)
14.50-15.10	Pūķi un pātagas cirtieni – kā, kas un kāpēc norvēģu Jugendstilā	Signe Svūena
(Norvēģija)
15.10-15.30	Plašai sabiedrībai mazāk zināmas Jugendstila perioda vitrāžas Rīgas dzīvojamajos namos	Ilona Audere
(Latvija)
15.30-15.50	Pēdējās liecinieces – Jugendstila perioda sienu flīzes Rīgas vestibilos	Agnese Tambaka
(Latvija)
15.50-16.30	Diskusijas	

Session 6

DECORATIVE LANGUAGE OF ART NOUVEAU ARCHITECTURE

Moderator
PEKKA KORVENMAA
(Finland)

14.30-14.50	Art Nouveau in Aveiro. The Enjoyment of Nature in Form of Ceramics, Stone and Iron	Andreia Lourenço
(Portugal)
14.50-15.10	Dragons and Whiplash – The How, What and Why of Norwegian Art Nouveau	Signe Svoen
(Norway)
15.10-15.30	Art Nouveau Stained Glass Windows in Riga Residential Buildings, Little Known to the General Public	Ilona Audere
(Latvia)
15.30-15.50	The Last Witness – Art Nouveau Wall Tiles in Riga's Vestibules	Agnese Tambaka
(Latvia)
15.50-16.30	Discussions	

1. sesija

JŪGENDSTILA ARHITEKTŪRAS MANTOJUMS VĒSTURISKAJĀ UN TEORĒTISKAJĀ KONTEKSTĀ

Moderators Dr. habil. art. **Ojārs Spārītis** (Latvija)

Jugendstila arhitektūra – empātija un reģionālā daudzveidība

Pauls Grīnhalšs (Apvienotā Karaliste), paul.greenhalgh55@gmail.com

Emeritētais profesors, britu vēsturnieks, rakstnieks, muzeologs, mākslas un dizaina kurators

Arhitektūra ir valoda, kas spēj paust plašu emociju gammu, un jūgendstila laikmetā arhitekti bieži to izmantoja. Referātā aplūkots arhitektūras psiholoģiskā dimensija un empātijas loma, sasaistot ēkas un cilvēkus, kuri tajās dzīvo un uzturas. Tiks aplūkots arī jūgendstila spēja radīt emocionālu iespaidu, kā arī vīzijas, kas iedvesmoja jūgendstila arhitektus, tiecoties izveidot modernu pilsētvidi. Termins “empātija” vedina domāt, ka arhitektūras būtība atklājas ne tik daudz ēkā pašā vai cilvēkos, kas to apdzīvo, bet gan viņu mijiedarbībā. Kad mēs stāvam ēkas priekšā, ieejam tajā, pieskaramies tai, mijiedarbojoties gūstam intīmu psiholoģisku pieredzi. Šī pieredze nozīmē, ka ēkas konteksts – vieta, kurā tā atrodas, – ir svarīgs faktors, lai izprastu, kā tā darbojas. Vēsturiski dekoratīvie ornamentu tīkli tika izmantoti kā galvenais līdzeklis, lai veidotu attiecības ar cilvēkiem, kas tajās uzturas. Tā tas turpinājās līdz 19. gadsimtam, kad šo paņēmieni pārņēma jūgendstila paaudze. Izmantojot dažādus reģionālos šī stila piemērus, rakstā tiek pētīts, kā arhitekti dažādās kultūrvidēs izmantoja dekoratīvos ornamentus, lai radītu psiholoģisku efektu.

Session 1

ART NOUVEAU ARCHITECTURAL HERITAGE IN HISTORICAL AND THEORETICAL CONTEXT

Moderator Dr. habil. art. **Ojārs Spārītis** (Latvia)

Art Nouveau Architecture: Empathy and Regional Diversity

Paul Greenhalgh (United Kingdom), paul.greenhalgh55@gmail.com

Emeritus Professor, British historian, writer, museologist, and curator of art and design.

Art Nouveau Architecture: Empathy and Regional Diversity: Architecture is an idiom capable of conveying wide-ranging emotional expression, and the Art Nouveau architects frequently made use of this ability. This paper will be concerned with the way that architecture functions from the psychological perspective, and the role of empathy in connecting buildings and their users. It will explore how the Art Nouveau style generated emotional impact, and the ambitions its creators had for creating a Modern urban environment. The term *empathy* suggests that the key to understanding how architecture works is not to be found in the building alone, or alternatively in the people using it, but in the relationship between the two. When we stand in front of a building, enter into it, touch it, engage with it, we are going through an intimate psychological process. This process means that the context of a building – the region it is in – is an important factor in understanding how it works. Historically, ornament was the principal vehicle through which a building created a relationship with the people using it. This was the case through 19th century, and was an assumption the Art Nouveau generation embraced. Taking several regional examples of the style, the paper will explore how architects in different cultural environments used ornament to generate psychological impact.

Jugendstils kā vietējo kultūras tradīciju spogulis

Sandra Treija (Latvija)
Jānis Krastiņš (Latvija)

Dr. habil. arch., profesors, Rīgas Tehniskā universitāte

Jugendstila bieži vien uztver kā dekoratīvi ornamentālu mākslu, taču arhitektūrā stila būtība drīzāk izpaudās tā radošajā pieejā – ēkas mākslinieciskajā veidolā atspoguļot racionālu, ērtu un funkcionālu telpisko struktūru. Vienotas formulas vai metodes šāda principa īstenošanai nebija, un tieši tas radīja Jugendstila formu daudzveidību. Līdzīgi kā citos mākslas virzienos, nozīmīga loma bija mākslinieku individuālajai izteiksmei, tradīcijām un kultūras nepārtrauktībai. Daudzviet Eiropā nozīmīgs ieguldījums Jugendstila attīstībā bija arī nacionālās identitātes meklējumiem mākslas darbos. Rakstā aplūkotas Jugendstila arhitektūras atšķirības dažādos reģionos un attīstības centros, kā arī stila izpausmes konkrētās pilsētās. Kopumā iespējams izdalīt vairākus galvenos šī stila novirzienus – eklektiski dekoratīvo, racionālo, statenisko un nacionālo romantismu. Pēdējā novirziena interpretācija dažādās valstīs būtiski atšķiras, proti, Skandināvijā un Ziemeļvalstīs tā ir vispārināta un atturīgi smagnēja, Ungārijā un Dienvidaustrumeiropā to raksturo austrumniecisku motīvu izmantojums, bet Katalonijā – mudehāra stila elementu integrēšana modernās arhitektūras formās. Dažādos reģionos sastopami arī atbilstoši pārveidoti ikoniskie dekoratīvie motīvi vai arhitektoniski elementi, kas piešķir stilam vietējo savdabību.

The Art Nouveau Image – a Mirror of Local Cultural Traditions

Sandra Treija (Latvia)
Jānis Krastiņš (Latvia)

Dr. habil. arch., professor, Riga Technical University

Art Nouveau is still often understood as the art of decorative ornamentation, but in architecture the essence of the style was the creative method – the artistically expressive reflection of a useful, comfortable and practical spatial structure in the artistic shape of a building. There is no single unified prescription or technique for exact implementation of such a creative approach, and this explains the formal diversity of Art Nouveau. As in any style or field of art, the creative individuality of individual artists, traditions and cultural continuity also play a significant role. In the range of innovations introduced by Art Nouveau, the revelation of national identity in works of art flourished in many places. The paper analyses both the differences in Art Nouveau architecture in different regions and development centres, and the different manifestations of the style in certain specific places. Summarizing the overall picture of Art Nouveau in individual regions, the main formal trends of the style can be identified – eclectic decorative, rationalist, “perpendicular” and National Romanticism. The expression of the latter trend in individual regions is distinctly different: in Scandinavia and the Nordic countries prevails generalized, restrained heaviness, in Hungary and south-eastern Europe – oriental ornamentality, and in Catalonia – the integration of Mudéjar art stylizations into contemporary spatial structures. Appropriately modified individual ornamental icons or architectural elements can be found in any region

No perifērijas uz centru – Somijas arhitektūra ap 1900. gadu

Peka Korvenmä (Somija), pekka.korvenmaa@aalto.fi

Emeritētais profesors

Mūsdienu Somijas teritorija, kas kopš viduslaikiem atradās Zviedrijas impērijas sastāvā, 1809. gadā Napoleona karu rezultātā nonāca Romanovu valdījumā. Kā autonoma lielhercogiste tā baudīja ekonomiskas un kultūras priekšrocības, kādas nebija pieejamas nekur citur impērijā, īpaši pēc cara Aleksandra II īstenotajām liberālajām reformām. 19. gadsimta beigās patriotisms kļuva arvien pamanāmāks kultūrā, sabiedriskajā dzīvē un ekonomikā, taču tas vēl nebija izteikts nacionālisms. Somija spēra apņēmīgus soļus, lai izveidotu savu nacionālo identitāti, tiecoties pēc neatkarības. Arhitektūra? Somijai, kura līdz tam bija bijusi perifērija, kas tikai atdarināja citus, jaunais statuss Krievijas sastāvā lika daudz centralizētāk organizēt profesionālo darbību, taču arhitektūru joprojām lielā mērā ietekmēja zviedru un jo īpaši vācu paraugi un modeļi. Radikālas pārmaiņas notika 19. gadsimta 90. gadu vidū, kad darba tirgū ienāca pirmā akadēmiski izglītotā somu arhitektu paaudze. Viņu darbību veicināja ekonomiskais uzplaukums, kas ilga līdz Pirmajam pasaules karam, pieaugošais patriotiskais noskaņojums kultūrā visā valstī, pieaugošā internacionalizācija un jaunas vidusšķiras rašanās, kura bija gatava radīt vidi, kas atšķirtos no viņu vecāku radītās vides. Referāta mērķis ir ne tikai atspoguļot tā laika situāciju, bet galvenokārt parādīt, kā Somijas arhitektūra strauji izauga no provinciālas līdz reģionālai, izmantojot perifēriju kā stratēģisku instrumentu.

From Periphery to the Center – Finnish Architecture around 1900

Pekka Korvenmaa (Finland), pekka.korvenmaa@aalto.fi

Professor emeritus

After having been the Eastern part of the realm of Sweden since the Middle Ages the territory of what is today Finland fell under the rule of the Romanovs due to the Napoleonic wars in 1809. As an autonomous Grand Duchy it enjoyed economic and cultural benefits unknown elsewhere in the Empire, especially after the liberal policies advocated by Czar Alexander II. Aspiring patriotism but not yet nationalism was increasingly evident in culture, social activity and economy towards the end of the 19th century. Finland was taking deliberate steps in the nation-building process with the aspiration of becoming an independent nation. Architecture? - Having been a copying periphery the new position as part of Russia brought more centrally organized professionalism but at large architecture relied on impulses and models from Sweden and especially Germany. A radical change occurred in the mid-90s when the first generation of domestically trained architects entered the field, their start spurred by the economic boom lasting until WWI, the increasingly patriotic cultural mood encompassing the whole country, growing internationalisation and the emergence of a new, young middle class willing to create environments taking distance from their parents. - This paper attempts to demonstrate the background and mainly to show how the sudden rise of Finnish architecture from province to sub-center was achieved - by using periphery as a strategy.

Jugendstila reģionālās izpausmes – Rumānijas piemērs

Lučija Leka un Florentīna Murja-Matake (Rumānija),

lucia.leca@patrimoni.ro, florentina.matache@patrimoni.ro

Nacionālais kultūras mantojuma institūts

Jugendstils kā starptautiska mākslas kustība, kas radās 19. gadsimta beigās, bija kā drosmīga atbilde uz akadēmiskās mākslas un historisma smagnējumu un stingrību. Iedvesmojoties no dabas formu daudzveidības, tas izmantoja jauno celtniecības materiālu un tehnoloģiju potenciālu, lai radītu mākslu sintēzes darbu, kas apvienotu arhitektūru, dekoratīvo mākslu, mēbeles un dizainu tematiski nedalāmā vienībā. Lai gan Jugendstilam bija globāls mērogs, tas katrā vietā ieguva pārsteidzošus reģionālos vaibstus, ietekmējoties no vietējās kultūras, identitātes un mākslas tradīcijām. Rumānija ir pārliecinošs šīs daudzveidības piemērs. Atrodoties vairāku kultūrtelpu ietekmes krustpunktā, rumāņu Jugendstils attīstījās dažādos stilistiskos virzienos. Transilvānijā Austroungārijas un Vācijas ietekmē radās secesija un Jugendstils, savukārt Vecās karalistes teritorijā dominēja franču ietekmētā Jugendstila formu valoda. Šie stilistiskie virzieni bija izteikti ne tikai arhitektūrā, bet arī interjerā, mēbelēs, lietišķajā mākslā un pilsētvides estētikā – katrs no tiem pielāgojās reģionālajām īpatnībām, vienlaikus saglabājot saikni ar plašāko Eiropas kontekstu. Rumānijas Jugendstila mantojums ir plašs un daudzveidīgs, to apliecina gan iespaidīgi arhitektūras pieminekļi, gan krāšņi dekoratīvie elementi – koka mēbeles, mozaīkas ar smalkiem ģeometriskiem rakstiem, sienu gleznojumi, izteismīgas instalācijas un interjeri, izsmalcināti lietišķās mākslas priekšmeti. Neraugoties uz reģionālajām atšķirībām, šīs īpatnības pauž vienotu vēlmi integrēt mākslu ikdienas dzīvē, kas ir Jugendstila kustības pamatprincips. Referātā tiek analizētas gan kopīgās iezīmes, gan reģionālās īpatnības Rumānijas vēsturiskajās provincēs, pētot arhitektu darbus – gan monumentālas ēkas, gan dekoratīvo mākslu. Referātā tiek analizēts, kā ārējās ietekmes tika uzņemtas un no jauna interpretētas reģionālā kontekstā, aplūkojot Rumānijas “kopmākslas darbu” plašākā Eiropas modernisma kontekstā, vienlaikus izceļot unikālos kultūras naratīvus, kas bija tā attīstības pamatā.

Regional Expressions of Art Nouveau – The Case of Romania

Lucia Leca and Florentina Murea-Matache (Romania),

lucia.leca@patrimoni.ro, florentina.matache@patrimoni.ro

National Institute of Heritage

Art Nouveau – an international artistic movement born at the end of the 19th century – emerged as a bold response to the rigidity of academic art and historicist eclecticism. Embracing the organic rhythms of nature, it harnessed the potential of new industrial materials and technologies to create “the total work of art” that integrated architecture, decorative arts, furniture and design. Although global in reach, Art Nouveau manifested in striking regional specificities, shaped by local cultures, identities, and artistic traditions. Romania provides a compelling case of this diversity. Located at the intersection of several cultural spheres, Romanian Art Nouveau developed through multiple stylistic channels. In Transylvania, Austro-Hungarian and German influences led to interpretations in Sezession, Szecesszió and Jugendstil. In contrast, in the Old Kingdom, the French-influenced Art Nouveau vocabulary dominated. These stylistic layers were expressed not only in architecture but also in interiors, furniture, applied arts and urban aesthetics – each adapted to regional specificities while remaining linked to a broader European context. Romania's Art Nouveau heritage is widespread, revealed through spectacular architectural landmarks and richly detailed decorative elements: wooden joinery, geometric mosaics and pavements, mural ornamentation, expressive installations, interior furnishings and refined objects of applied art. These features, though regionally varied, reflect a common aspiration to embed art into everyday life – a core principle of the movement. This paper explores shared characteristics and regional particularities across Romania's historical provinces, tracing the work of renowned architects through both monumental buildings and the decorative arts. It examines how regional contexts absorbed and reinterpreted external influences, situating Romanian expressions of Total Art within the wider framework of European modernism, while highlighting the unique cultural narratives that shaped their development.

Holandiešu ieguldījums starptautiskajā jūgendstila kustībā

Frederiks Erenss (Nīderlande), ferens01@gmail.com

Humanitāro zinātņu maģistrs, vēsturnieks

Analizējot holandiešu jūgendstila kustības attīstību, var novērot spēcīgu vēlmi modernizēt arhitektūru, pilsētplānošanu, lietišķo mākslu un literatūru. Vislielākā ietekme uz holandiešu māksliniekiem bija britu mākslas un amatniecības kustībai, kura tiecās pārveidot amatniecību, izmantot materiālus gudri un pārdomāti un kuras politiskais ideālisms vēlējās ar mākslas palīdzību radīt taisnīgāku sabiedrību. Tāpat kā citur, Nīderlandē vērojamas dažādas tendences, proti, kamēr Amsterdamā dominēja racionālistiskāka un piezemētāka stila valoda atbilstoši arhitekta H. P. Berlāges (*H. P. Berlage*) un viņa sekotāju principiem, Hāgā attīstījās sarežģītāka jūgendstila forma, ietekmējoties no beļģu un franču tradīcijām. Turklāt kāda arhitektu grupa smēlās iedvesmu teozofijā un savos arhitektūras, mākslas un amatniecības darbos attīstīja vairākus ezotēriskus principus. Viņu sasniegumi tika starptautiski atzīti. Vācu mecenāts Karls Ernsts Osthauss (*Karl Ernst Osthaus*) uzaicināja J. L. M. Lauveriksu (*J. L. M. Lauweriks*), J. Tornu Prikeru (*J. Thorn Prikker*) un F. Zvollo (*F. Zwollo*) strādāt par pasniedzējiem Hāgenā, Rietumvācijā. Iespējams, vissvarīgākais holandiešu mākslinieku ieguldījums jūgendstila kustībā bija batikā tehnika, kuru viņi aizguva no Javas iedzīvotājiem, kas tolaik piederēja Nīderlandes Austrumindijas kolonijai. Kopumā holandiešu mākslinieki augstu vērtēja Indonēzijas mākslu un amatniecību, kā arī mākslas paraugus no Ķīnas, Japānas un Persijas – valstīm ar gadsimtiem ilgām tirdzniecības tradīcijām. J. Torns Prikers, K. A. Sions Kašē (*C. A. Cion Cachet*), A. Vegerifs-Grāvesteins (*A. Wegerif-Gravestein*) un K. Lebo (*Chr. Lebeau*) bija batikā tehnikas pionieri, pielietojot to dažādiem materiāliem. Citi mākslinieki smēlās iedvesmu tradicionālajā holandiešu tautas mākslā. Lekcija sniegs pārskatu par šīm tendencēm.

The Dutch Contribution to the International Art Nouveau Movement

Frederik Erens (Netherlands), ferens01@gmail.com

Master of Arts, Historian

When we analyse the development of the Dutch Art Nouveau movement, we can observe a strong desire to modernize architecture, urban planning, applied arts and literature. Most influential on the Dutch artists was the British Arts & Crafts-movement with its tendency to reinvent the craftsmanship, logical and 'honest' use of materials and political idealism creating a more just society through arts. Like elsewhere we can notice different directions: while in Amsterdam a more rationalist and sober direction gained the upper hand according to the principles of architect H.P. Berlage and his followers, in The Hague a more elaborate kind of Art Nouveau developed, influenced by Belgian and French tendencies. Besides, a group of architects came under influence of theosophy and developed a string of esoteric principles into their architecture and arts and crafts. Their results were internationally recognized: J.L.M. Lauweriks, J. Thorn Prikker and F. Zwollo were invited by the German maecenas Karl Ernst Osthaus to teach in Hagen, West-Germany. Perhaps the most outstanding contribution of the Dutch artists to the international Art Nouveau-movement was the batik-technique, which techniques, which was borrowed from the indigenous population of Java, then part of the Dutch East Indies. Indonesian arts and crafts were generally appreciated among Dutch artists, together with influences of China, Japan and Persia, countries with centuries old trade relations. J. Thorn Prikker, C.A. Cion Cachet A. Wegerif-Gravestein and Chr. Lebeau were pioneers of Batik-techniques applied on several materials. Other artists found inspirations from traditional Dutch folk art. This lecture will provide an overview of these tendencies.

2. sesija

REĢIONĀLIE UN STARPTAUTISKIE JŪGENDSTILA ASPEKTI MĀKSLĀ

Moderatore Dr. habil. art. **Inese Baranovska** (Latvija)

Sarp reģionālo kultūru un starptautisko modernitāti. Jūgendstils Elzasā

Ervē Dusē (Francija), hdoucet@unistra.fr

Strasbūras Universitāte

Jūgendstils, kas attīstījās Elzasā, smēlās iedvesmu no vietējām tradīcijām un folkloras, piešķirot tam īpašu kolorītu un spēcīgu identitātes vēstījumu laikā, kad Elzasā pēc Francijas sakāves karā ar Prūsiju 1871. gadā tika iekļauta Vācijas reihā sastāvā, nonākot gan franču, gan vācu kultūras ietekmes varā. Sākot no izciliem māksliniekiem, piemēram, mēbeļu galdnieka Šarla Špindlera (*Charles Spindler*) un ražīgiem uzņēmējiem, piemēram, Helhingeru un viņu Suflenaimes keramikas izstrādājumiem, līdz māksliniekiem, kas mūsdienās joprojām ir mazpazīstami, piemēram, arhitektiem Berningeru (*Berninger*) un Krafta (*Krafft*), Eduārda Šimfa (*Edouard Schimpf*) un Teo Bersta (*Théo Berst*), – viņi visi radīja darbus, kas nebija vienkārši stilizēti atdarinājumi, bet gan balstījās uz reģionālajām tradīcijām. Arhitekts un interjera dizainers Teo Bersts skaidri formulē savu skatījumu par to, kādai vajadzētu būt mākslinieku attieksmei pret reģionālo mantojumu: "Būtu kļūdaini domāt, ka mūsu laikmetā jāatdarina senās mēbeles. Nē, mums ir jāapgūst un jāizprot pamatidejas, kas iedvesmoja seno laiku amatniekus, balstoties uz tradīcijām." Lai arī šīs radošās personības nepiederēja vienām mākslas vai sociālajām aprindām, tās vienoja tas, ka viņu dzīve, lai arī dažādā mērā, bija pakļauta gan Francijas, gan Vācijas ietekmes spiedienam. Papildus raksturīgajiem augu motīviem, ko izmantoja visi tā laika mākslinieki, viņu darbos parādās arī Elzasai raksturīgi motīvi, kurus viņi pārveidoja un izmantoja, lai popularizētu savu reģionu gan politisku, gan arī komerciālu apsvērumu dēļ. Šī piesaiste reģionālajai kultūrai neierobežoja viņu spēju sekot līdzi mākslinieciskajai attīstībai mūsdienu Eiropas dinamiskākajos centros. Piemēram, daudzi no šiem māksliniekiem ieguva vērtīgu pieredzi, studējot gan Francijā, gan Vācijā, un, tāpat kā viņu kolēģus, zinātkāre mudināja viņus interesēties par citu tautu, īpaši japāņu, darbiem, kuru motīvus viņi vēlāk iekļāva savā daiļradē. Referāta mērķis ir izcelt radošo metodi, kas ir kopīga māksliniekiem, kuri strādā dažādās jomās (arhitektūrā un dekoratīvajā mākslā), smeļoties iedvesmu no reģiona kultūrvēsturiskajām iezīmēm, lai radītu darbus, ko pamatoti var saukt par moderniem. Šo radošo pieeju šie paši mākslinieki turpināja popularizēt 20. gadsimta 20. gadu sākumā, un tā kļuva par pamatu Elzasā radītajiem Art Deco darbiem.

Session 2

REGIONAL AND INTERNATIONAL ASPECTS OF ART NOUVEAU IN ART

Moderator Dr. habil. art. **Inese Baranovska** (Latvia)

Between Regional Culture and International Modernity. Art Nouveau in Alsace

Hervé Doucet (France), hdoucet@unistra.fr

Université de Strasbourg

The Art Nouveau that developed in Alsace drew its inspiration from local traditions and folklore, giving it a distinctive colour and conveying a strong message of identity at a time when Alsace, integrated into the German Reich after France's defeat by Prussia in 1871, was torn between French and German cultures. From the most prominent artists, such as the cabinetmaker Charles Spindler, to prolific industrialists like Helchinger and his Soufflenheim ceramics, and artists who are still in the shadows today, such as the architects Berninger and Krafft, Edouard Schimpf and Théo Berst, they all produced works that, while not pastiches, were inspired by regional traditions. The architect and decorator Théo Berst clearly expresses the attitude he believes artists should have towards regional heritage: "It would certainly be futile to believe that we should imitate old furniture for our current use. No, what we need, what we must get to know, are the main points of view that inspired the craftsman of yesteryear, based on an ancient tradition". What all these personalities have in common - even though they don't necessarily belong to the same artistic or social circles - is that, to varying degrees, they are torn between France and Germany. In addition to the flora that all the artists of the period dealt with, the works of these artists took up motifs that were specific to Alsace, which they treated and diverted to promote their region, no doubt for political as well as commercial purposes. This anchoring of their work in a regional culture did not prevent them from keeping abreast of artistic developments in the most dynamic centres of contemporary Europe. Many of them, for example, are enriched by training in both countries. Like their colleagues, their curiosity leads them to look at productions from outside Europe, particularly Japan, which they then incorporate into their formal repertoire. The aim of the communication is therefore to highlight a creative method shared by artists working in a variety of fields (architecture and decorative art objects), which consisted of drawing inspiration from the region's historical features to design works that claimed to be modern. This method would continue to be promoted by these same artists in the early 1920s, and would form the basis of Art Deco production in Alsace.

Liberty stils itāļu arhitektūrā un dekoratīvajā mākslā

Andrea Speciali (Itālija), info@andreaspeziali.it

PhD; tehniskā eksperte Rimini tiesā, *Liberty* mākslas eksperte, Itālija, Ričone (RN)

Ievadā es aplūkošu, kā Itālijā attīstījās *Liberty* stils, pievēršoties tā galvenajiem pārstāvjiem, piemēram, Džuzepem Sommarugam (*Giuseppe Sommaruga*) arhitektūrā un Adolfo de Karolisam (*Adolfo De Carolis*) dekoratīvajā mākslā. Iepazīstināšanu arī ar autoriem, kas starptautiskā mērogā ir mazāk zināmi, bet Itālijas *Liberty* mākslā radījuši nozīmīgus darbus, kuri noteikti ir iepazīšanas vērti. Es apskatīšu arī nozīmīgākās *Liberty* manierē celtās itāļu villas, sākot ar villu "Ruggeri" Pezāro pilsētā, kā arī prezentēšu jaunākos atklājumus šajā pētniecības jomā, papildinot tos ar unikāliem vizuāliem materiāliem.

'Liberty' Style Architecture and Decorations in Italy

Andrea Spezioli (Italy), info@andreaspeziali.it

PhD; Expert and CTU at the Court of Rimini, Expert in Liberty art, Italia, Riccione (RN)

As an introduction I will talk about how the Liberty style developed in Italy, citing the protagonists such as Giuseppe Sommaruga for architecture and Adolfo De Carolis for pictorial decorations. The objectives are to highlight even authors who are little known in the international panorama who for the Italian art Liberty have produced several examples worthy of being known. I will talk about the most important Italian Liberty villas starting from Villa Ruggeri in Pesaro with exclusive images and I present the latest discoveries in the field of study with eloquent photographs.

Jugendstila ekspansija un robežas Latvijas tēlotājā mākslā

Eduards Kļaviņš (Latvia), eduard_klavins@tvnet.lv

Dr. habil. art., Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts

Vispārējā Jugendstilam veltītā literatūrā tā kodificētās formveides un ikonogrāfiskās pazīmes ir pietiekami noteikti fiksētas un attiecinātas vispirms un galvenokārt uz arhitektūru, tās dekoru, lietišķo mākslu, reklāmu, grāmatu un preses grafiku, citiem vārdiem, uz mākslas nozarēm, kur estētiskās funkcijas savienojas ar citām, visbiežāk utilitārām. Viena laiks, kā labi zināms, Jugendstila radītāji tiecās pēc visu mākslas nozaru sintēzes, pēc laikmetiski vienota stila. Teorētiski tajā būtu jāiekļauj t. s. "brīvās" mākslas, un Jugendstila apcerētāji piemin šai sakarā atsevišķus Jugendstilam formāli vai semantiski tuvus tās radītājus. Šo parādību loks var būt skatīts plašāk vai šaurāk atkarībā no interpretu ieceres paplašināt vai sašaurināt priekšstatus par Jugendstilu. Katrā ziņā problemātiskais jautājums par Jugendstila izplatību tēlotājā mākslā un tā robežām saglabājas.

Referāta mērķis ir censties atbildēt uz šo jautājumu, analizējot 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā Latvijas vizuālo mākslu un izmantojot ilglaicīgi pētītas visas materiālu grupas (artefaktus Latvijas muzejos, privātkolekcijās, reprodukcijas no zudušiem darbiem, rakstiskos materiālus), ņemot vērā tālaika Latvijas mākslai specifisko vēsturisko kontekstu.

Sākot ar 19. gadsimta 90. gadu beigām un jaunā gadsimta sākumā Jugendstils strauji izplatījās Latvijas (galvenokārt Rīgas) arhitektūrā, tās plastiskajā un gleznieciskajā dekorā, lietišķajā mākslā, kā arī periodikas, grāmatu mākslas un plakāta grafikā. Pēdējās minētajās nozarēs aktuālais jaunais dekors un ornamentācija savienojās ar figurālajiem un ainaviskajiem tēlojumiem, kuru formveidē viegli un pašsaprotami ienāca Jugendstils (lineārs zīmējums ar bieži asimetrisko viļņveidību, atteikšanās no gaismēnas modelējuma un apjoma, ritmizācija, krāsu laukumu attiecības, kompozicionālā asimetrija), atsevišķi tēli un motīvi iekļaujas Jugendstila ikonogrāfiskajā tipoloģijā un simbolikā, daļa no tiem ieguva lokālu, nacionāli romantisku nozīmi. Jugendstila grafiskā formveide izpaudās arī stilam saturiski svešajā, bet Latvijas politiskajiem un sociālajiem apstākļiem specifiskajā periodikas saturā.

Atšķirīgi un variabli notika Jugendstila ekspansija no dekorēšanas funkcijām brīvajā stājmākslā. Gadsimtu mijā tajā notika straujš modernizācijas process, kurā "jaunā māksla" attīstījās kā savdabīgs tālaika virzienu (nacionālā reālisma un romantisma, impresionisma, simbolisma, "noskaņu mākslas") kompresēts savienojums, kurā Jugendstila elementi ieaudās te uzkrītoši, te gandrīz nemanāmi, bet gandrīz vienmēr klātesoši. Jugendstila kodificētais koncepts glezniecībā un stājgrafikā vispilnīgāk attiecināms uz simbolismam tuvām figurālām kompozīcijām ar dekoratīvistikas stilizācijas pazīmēm. To skaits gan reālajā tālaika mākslas dzīvē bija salīdzinoši daudz mazāks nekā ainavām, kuras dominēja izstādēs un mākslas tirgū. Tieši šajā žanrā dažādās pakāpēs atklājas gan formāli pilnvērtīgi, gan reducēti reģionāli specifiskais Latvijas "ainaviskais Jugendstils".

Art Nouveau Expansion and Limits in Latvian Fine Art

Eduards Kļaviņš (Latvia), eduard_klavins@tvnet.lv

Dr. habil. art., Art Academy of Latvia Institute of Art History

In the general literature on Art Nouveau, its codified formal and iconographic features are quite definitely fixed and applied foremost to architecture, its decor, applied art, advertising, book and press graphics, in other words, to artistic fields where aesthetic functions are combined with other, most often utilitarian ones. At the same time the creators of Art Nouveau aspired to a synthesis of all the arts, to a contemporary unified style. Theoretically, this should include the so-called "free" arts, and Art Nouveau researchers mention in this connection certain famous artists who were formally or semantically close to Art Nouveau. The range of these phenomena can be viewed more broadly or more narrowly, depending on the intention of the interpreters to broaden or narrow their conceptions of Art Nouveau. In any case, the problematic question of the spread of Art Nouveau in fine art and its limits remains. The aim of this paper is to try to answer this question by analysing Latvian visual art of the late 19th and early 20th centuries, using all groups of materials (artefacts in Latvian museums, private collections, reproductions from lost works, written materials) that have been studied for a long time, and taking into account the specific historical context of Latvian art at the time. From the late 1890s to the beginning of the new century, Art Nouveau spread rapidly in Latvia (mainly Riga) architecture, its plastic and pictorial decoration, applied art, as well as in periodicals, book art and poster graphics. The new decor and ornamentation, which was current in the latter sectors, was combined with figural and landscape imagery, in the form of which Art Nouveau (linear drawing with its asymmetrical undulations, the abandonment of volume, rhythmisation, the relationship of colour areas, compositional asymmetry) came easily and naturally, certain images and motifs became part of Art Nouveau iconographic typology and symbolism, some of them acquired a local, national romantic meaning. The expansion of Art Nouveau from decorative functions into free-standing art was different and varied. At the turn of the century, it underwent a rapid process of modernisation, in which the "new art" developed as a peculiar compressed combination of the movements of the time (national realism and romanticism, impressionism, symbolism, "mood art"), in which Art Nouveau elements were woven in, here conspicuously, here almost imperceptibly, but almost always present. The codified Art Nouveau concept in the easel painting and in graphic works is most fully applied to figurative compositions close to symbolism with signs of decorative stylisation. Their number in the real art life of the time was comparatively much smaller than for landscapes, which dominated exhibitions and the art market. It is in this genre that the regionally specific Latvian "landscape Art Nouveau" reveals itself to varying degrees, both in its formal fullness and in its reduced form.

Gustava Klimta "fakultāšu" gleznas Vīnes Universitātei. Jaunatklāšana, atjaunojot krāsas

Francs Smola (Austrija), f.smola@belvedere.at

Belvederes muzejs, Vīne, Austrija

Laikā no 1899. gada līdz 1903. gadam slavenais austriešu mākslinieks Gustavs Klimts radīja trīs lielformāta gleznas (katra 4,3 x 3 metri). Tās sauktas "fakultāšu" gleznas – "Filozofija", "Medicīna" un "Jurisprudence" – bija Kultūras ministrijas un Vīnes Universitātes pasūtījums. Kopā ar Franca Mača (*Franz Matsch*) gleznām tās bija paredzētas universitātes Lielās aulās griestu rotāšanai. Par lielu pārsteigumu pasūtītājiem un Vīnes publikai, Klimts radīja izcilākos jūgendstila un simbolisma darbus, kādi Vīnē līdz tam laikam nebija redzēti. Ar drosmīgu stāstījumu viņš pauda lielu skepsi pret zinātnei un šajos darbos attēloja radikālu realismu un erotiku, kas izraisīja protestu vētru gan pasniedzēju, gan sabiedrības vidū. Tas noveda pie pasūtījuma atteikuma, un divas gleznas tika pārdotas privātiem kolekcionāriem, bet viena nonāca Austrijas Valsts galerijā. Diemžēl visas trīs gleznas gāja bojā ugunsgrēkā kara laikā 1945. gada maija sākumā, Otrā pasaules kara pēdējās dienās. Īpaši skumji ir tas, ka līdz mūsdienām šie darbi bija saglabājušies tikai melnbaltās fotogrāfijās. To krāsas nebija dokumentētas, izņemot vienu fragmentu no "Medicīnas". Tikai 2019. gadā "Google Arts & Culture" sadarbībā ar Belvederes muzeju uzsāka projektu, kura laikā, mākslas vēsturniekiem veicot rūpīgu izpēti un izmantojot mākslīgā intelekta tehnoloģiju palīdzību, šīs melnbaltās fotogrāfijas ieguva krāsas. 2021. gada oktobrī Klimta digitāli iekrāsotās "fakultāšu" gleznas tika publiski prezentētas iniciatīvas "Klimta krāsu mīkla" ietvaros, kas tiek īstenota, pateicoties plašākai digitālajai platformai "Klimts pret Klimtu": <https://artsandculture.google.com/project/klimt-vs-klimt>. Atjaunotās krāsas ļauj ieraudzīt Klimta darbus jaunā gaismā un labāk novērtēt to kompozicionālo daudzslāņainību. Šīs gleznas patiesi var uzskatīt par nozīmīgu jaunatklājumu Eiropas jūgendstila un simbolisma kontekstā.

Gustav Klimt's so-called Faculty Paintings for the University of Vienna. A Rediscovery through Recolorization

Franz Smola (Austria), f.smola@belvedere.at

Museum Belvedere, Vienna

Between 1899 and 1903 the famous Austrian painter Gustav Klimt had realized three large scale paintings, each piece 4.3 meters by 3 meters large. The so-called Faculty paintings, "Philosophy", "Medicine" and "Jurisprudence", were commissioned by the Ministry of Culture and the University of Vienna. Together with additional paintings by Klimt's colleague painter Franz Matsch, they were designed to ornate the ceiling of the Great Hall of the University. To the big surprise of the commissioners and the Viennese public Klimt realized the most outstanding works of Art Nouveau and Symbolism which Vienna had known to that day. With a daring narrative Klimt expressed a large deal of skepticism towards science and presented in these works radical realism and eroticism provoking a storm of protests among the professors and the public. This led to the refusal of the commission, and the paintings ended up for two pieces being sold to private collectors and for one piece entering in the Austrian State Gallery. Tragically all three paintings were destroyed by fire during a war incident in early May 1945, the last days of World War II. And what was even more tragic is the fact that only black-and-white-photographs gave us until recently an image of the paintings. Their colors had never been documented, except for one detail from the "Medicine". Only in 2019 Google Arts & Culture and the Belvedere in Vienna took the initiative to recolorize the black-and-white-photographs with the methods of artificial intelligence and intensive art historical research. In October 2021 the recolorized versions of Klimt's Faculty paintings were publicly launched in the context of "The Klimt Color Enigma" being part of the extensive digital platform "Klimt versus Klimt". <https://artsandculture.google.com/project/klimt-vs-klimt>. The colorized versions help a lot to regain and to reevaluate the complex composition of Klimt's masterworks. One may truly speak of a rediscovery of these milestones of European Art Nouveau and Symbolism.

3. sesija

JŪGENDSTILA ARHITEKTŪRAS VIETĒJĀS IEZĪMES

Moderators **Ervē Dusē** (Francija)

Latviskās identitātes meklējumi nacionālā romantisma arhitektūrā

Agrita Tipāne (Latvija), agrita.tipane@riga.lv

Dr. arch., muzeja "Rīgas Jugendstila centrs" direktore, RTU

Nacionālais romantisms ir viens no jūgendstila virzieniem, kas atspoguļo latviešu arhitektu mēģinājumus radīt latvisku arhitektūru. 20. gadsimta sākumā nacionālās arhitektūras un mākslas meklējumi bija svarīgi daudzām Eiropas tautām, bet būtiski tie bija tām Eiropas tautām, kas tajā laikā atradās citu impēriju sastāvā, piemēram, Somijai, Latvijai un Igaunijai. Mākslinieki un arhitekti sāka radīt darbus, kas sakņojās katras tautas pagātnes tradīcijās, par iedvesmas avotu kalpoja tautas celtniecība, etnogrāfija un lietišķā māksla. Latviešu arhitektiem un māksliniekiem iedvesmas avots bija Somija, kur nacionālais romantisms veidojās jau 19. gadsimta beigās. Latvijā nacionālais romantisms uzplauka starp 1905. gadu un 1911. gadu. Visspilgtāk tas izpaudās arhitektūrā, kur latviešu arhitekti īpašu vērību veltīja dabisku būvmateriālu lietojumam. Nacionālā romantisma celtnēm raksturīga monumentalitāte, izteismīgs ēkas siluets un etnogrāfisko motīvu rotājumi, kas iekļaujas arhitektoniskajā veidolā un dažkārt tuvi jūgendstila estētikai. Nacionālā romantisma stilistikā strādājuši vairāki izcili latviešu arhitekti, piemēram, Eižens Laube, Konstantīns Pēkšēns, Aleksandrs Vanags u. c., kā arī vietējie vācbaltiešu arhitekti.

Session 3

LOCAL CHARACTERISTICS OF ART NOUVEAU ARCHITECTURE

Moderator **Hervé Doucet** (France)

The Search for Latvian Identity in the Architecture of National Romanticism

Agrita Tipāne (Latvia), agrita.tipane@riga.lv

Dr.arch., Director of the museum Riga Art Nouveau Centre, RTU

National romanticism is one of the Art Nouveau movements that reflects the attempts of Latvian architects to create Latvian national architecture. At the beginning of the 20th century, the search for national architecture and art was important for many European nations, but it was especially important for European nations that were part of other empires at the time, such as Finland, Latvia and Estonia. Artists and architects began to create works of art that were rooted in the traditions of each nation's past, and folk architecture, ethnography and applied art served as a source of inspiration. The source of inspiration for Latvian architects and artists was Finland, where national romanticism was already taking shape at the end of the 19th century. In Latvia, national romanticism flourished between 1905 and 1911. This was most clearly manifested in architecture, where Latvian architects paid special attention to the use of natural building materials. National Romantic buildings are characterized by monumentality, an expressive building silhouette and decorations of ethnographic motifs, which fit into the architectural form and are sometimes close to the aesthetics of Art Nouveau. Several outstanding Latvian architects have worked in the National Romantic style, such as Eižens Laube, Konstantīns Pēkšēns, Aleksandrs Vanags, etc., as well as local Baltic German architects.

Turīna Itālijas *Liberty* stila kontekstā

Džanluka Kannēss (Itālija), gianluca.kannes@gmail.com

Mākslas vēsturnieks un muzeju konsultants, ICOM Starptautiskās vēsturisko māju komitejas "Demhist" direktoru padomes loceklis

Šis referāts galvenokārt ir veltīts diskusijām saistībā ar gatavošanos 1902. gada Turīnas izstādei "Jaunā gadsimta dekoratīvā māksla" un tās rezultātiem. Tas bija pirmais starptautiskais pasākums, kurā tika salīdzināti dažādie modernisma virzieni dažādās valstīs tajā laikā. Izstādes mērķis bija savā ziņā izglītojošs, proti, informēt par dažādiem mēģinājumiem visā pasaulē atbrīvoties no saiknes ar vēsturiskajiem stiliem. Tomēr, kaut arī plaša rezonanse padarīja šo iniciatīvu par vienu no "Itālijas jūgendstila" stūrakmeņiem, tās rezultāti bija pretrunīgi. Liekot uzsvāru uz luksusa priekšmetiem, izciliem amatniecības šedevriem un mākslas formu atdzimšanu – elementiem, kas reti saskan ar rūpniecisko ražošanu, izstāde tika kritizēta par "buržuāziskās mākslas aristokratizāciju" un starptautisko mērogu, kas bija pretrunā ar vajadzību definēt īpašu, atpazīstamu itāļu stilu. Tāpēc Turīnas jūgendstila periods, kura galvenie arhitektūras piemēri tiks aplūkoti prezentācijā, bija īslaicīgs: tas ilga no 1898. gada, kad sākās izstādes sagatavošana, līdz 1910. gadam, kad izzuda stila pēdējās atblāzmas, dodot vietu 16. gadsimta Itālijas renesanses stila (*neo-cinquecentismo*) atdzimšanai un monumentālām vēsturisko stilu pārvērtībām, ko labi atspoguļo Marčello Pjačentīni (*Marcello Piacentini*) un Čezāres Baccāni (*Cesare Bazzani*) organizētā Vispasaules izstāde Romā 1911. gadā, atzīmējot Itālijas apvienošanās 50. gadadienu.

No jauna analizējot Turīnas vadošā arhitekta Pjetro Fenoljo (*Pietro Fenoglio*) daiļradi, kurš darbojās no 19. gadsimta beigām līdz 20. gadsimta sākumam, redzams, ka šo periodu raksturo stilistiska nestabilitāte. To bieži kritizē par demonstratīvu "jaunas" un "modernas" estētikas piešķiršanu tradicionālām formām, kas strukturālā ziņā nepiedāvāja būtiskas inovācijas. Tomēr Fenoljo izveidoja uzreiz atpazīstamu dekoratīvo stilu, ko viņa darbnīcas līdzstrādnieki plaši izplatīja visā pilsētā. Pastāv aizdomas, ka tā pārsvarā bija komerciāla darbība, un patiesi, kad jaunais stils izgāja no modes, viņš darbnīcu slēdza un no 1912. gada pievērsās darbam jaunajā Itālijas komercbankā – vispirms kā tās ģenerāldirektors, bet vēlāk kā viceprezidents.

Turin in the Context of Italian "Liberty" Style

Gianluca Kannès (Italy), gianluca.kannes@gmail.com

Art historian and museum consultant, board member of Demhist, the ICOM international committee for historic houses

The paper will focus mainly on the debate surrounding the preparation and outcomes of the 1902 Turin exhibition *The decorative arts of the new century*, which was, at an international level, the first to propose a comparison between the different variants that modernist trends were taking on in individual nation states at the time. The idea was to promote, at an almost didactic level, a sort of showcase for updating on everything that, at a global level, was proposing a break with historical styles. However, despite the widespread resonance that made the initiative perhaps the pivotal episode of "Art Nouveau" in Italy, results were controversial. By focusing on luxury pieces, exceptional craftsmanship and on the relaunch of artistry poorly compatible with industry, the exhibition ended up being accused of promoting a sort of "aristocratization of bourgeois art" and internationalism in contrast with the need to define a specific, recognizably Italian, style. The Turin Art Nouveau, of which the main architectures will be illustrated, was therefore a short-lived phenomenon. It spanned between 1898, when the preparation of the 1902 exhibition began, till around 1910, when its last echoes died out in favor of a comeback of neo-cinquecentismo and the return to a monumental reworking of historical styles, well expressed by the apparatus directed by Marcello Piacentini and Cesare Bazzani for the Universal Exhibition held in Rome in 1911 on the occasion of the first fiftieth anniversary of the Unification of Italy.

A reexamination of the work of Pietro Fenoglio, the leading professional active in Turin at the turn of the century, confirms the instability of a phase often accused of superimposing a stylistic patina ostensibly "new" and "modern" on traditional planes, scarcely innovative at the structural level. Fenoglio developed an immediately recognizable decorative style that his studio collaborators disseminated widely throughout the city; but the suspicion is of a predominantly commercial operation, and in fact, when the new style went out of fashion, he closed the studio and concentrated, from 1912, on the role first of managing director and then vice president of the nascent Banca Commerciale Italiana.

Vietējo īpatnību izpausmes – Ungārijas arhitektūras virzieni ap 1900. gadu

Atila Brunners (Ungārija), brunner.attila@bparchiv.hu

Budapeštas pilsētas arhīvs

Ungārijas jūgendstila arhitektūras pētniecībā, kas līdz šim lielākoties koncentrējusies uz stila aspektiem, telpiskās dimensijas analīze ir palikusi novārtā. Jūgendstila mantojuma apzināšana un dokumentēšana dažādās pilsētās ir ievērojami paplašinājusi mūsu zināšanas. Ir daudz informācijas par nozīmīgākajām personībām, svarīgākajiem notikumiem un arhitektūras šedevriem valstī. Tomēr vietējo īpatnību izpausmes arhitektūrā piesaistījušas mazāk uzmanības. Ungārijas jūgendstila daudzveidība apliecina, ka arhitektiem bija iespēja darboties dažādos virzienos – īstenot nacionālos ideālus, sekot starptautiskā tehnoloģiskā reformisma tendencēm vai turpināt *Beaux-Arts* tradīcijas. Tāpat viņi brīvi varēja akcentēt reģionālās īpatnības savos darbos. Īpaši spilgti tas redzams vēsturiskās Ungārijas Karalistes Lielā līdzenuma pilsētās, kur ap 1900. gadu notika strauja urbanizācija. It kā cenšoties panākt nokavēto, modernizācija un modernisms sajaucās, veidojot savdabīgu vecā un jaunā sintēzi. Reģionu nekad neskāra romanizācija, bet Osmaņu impērijas valdīšanas ietekme 16.–17. gadsimtā bija jūtama vēl ilgi – gan nacionālajā virtuvē, gan mākslā un arhitektūrā, gan būvmateriālu izvēlē un pilsētplānošanā. Reģiona tirgus pilsētas izdzīvoja, pateicoties stiprai vietējai identitātei, kas ietekmēja sabiedrisko domu arī 20. gadsimta sākumā. Attīstību galvenokārt sekmēja lauksaimniecība. Lielais līdzenums bija vienīgais lauksaimniecības reģions Eiropā, kas spēja uzkrāt pietiekamus resursus, ko ieguldīt jūgendstila arhitektūrā un mākslā. Iedvesmojoties no mākslas un amatniecības kustības idejām, mākslinieki savos darbos atspoguļoja vietējās tradīcijas, un arī lauksaimniecības motīvi bieži parādījās ikonogrāfijā. Modernitātes ideju visaptverošā klātbūtne deva intelektuālajām aprindām iespēju atbalstīt dažādus mākslinieciskos meklējumus, kā to spilgti apliecina Hodmezővásárhelyas, Kečkemētas un Solnokas piemēri.

Expressing Locality – The Pathways of Hungarian Architecture around 1900

Attila Brunner (Hungary), brunner.attila@bparchiv.hu

Budapest City Archives

The basically style-oriented research of Hungarian Art Nouveau architecture more or less lacks the aspect of spatiality. Mapping and listing Art Nouveau heritage town by town has greatly increased our knowledge. We know a lot about key figures, main events, masterworks on a national level, however, the ways of expressing local features attracted little interest. The richness of Art Nouveau architecture clearly shows different pathways architects could take. Aspiring towards expressing national idea, international technological reformism, staying with *Beaux-Arts* traditions were all possible. Architects could just as freely strive to express locality in a regional sense. The most progressive artistic movements in the historical Hungarian Kingdom gravitated towards the towns on the Great Hungarian Plain that experienced rapid urbanisation. Just as if they wanted to catch up, modernisation and Modernism intermingled, old and new interacted in a peculiar way around 1900. This region was never Romanised, and the Ottoman rule of the 16–17th centuries left an indelible mark, both on cuisine, art and architecture, including settlement structure as well as building materials. The market towns of the region owed their survival to a strong local identity which influenced public thought even at the dawn of the 20th century. The development was powered almost entirely by agriculture. The Great Plain is the only agricultural region in Europe that managed to accumulate sufficient capital to be invested in Art Nouveau architecture and art. Inspired by the principles of Arts & Crafts movement, artists embedded local traditions in their work. Agriculture appeared in iconography as well. As modernity was everywhere, intellectual circles could support various artistic endeavours (as the examples of Hódmezővásárhely, Kecskemét and Szolnok show).

Ļubļanas pilsētas identitātes meklējumi, arhitekts Makss Fabiāni

Marija Režeka Kambiča (Slovēnija), marija.rezek.kambic@zvksd.si

Laika posms no 1890. gada līdz Pirmā pasaules kara sākumam iezīmēja būtisku lūzuma punktu Ļubļanas attīstībā. No neliela provinces centra ar izteikti vācisku raksturu un lauku noskaņu pilsēta pārvērtās par Slovēnijas nacionālo galvaspilsētu ar modernai pilsētai raksturīgām iezīmēm. Šo pārmaiņu priekšgalā atradās divas nozīmīgas personības – pilsētas mērs Ivans Hribars un arhitekts Makss Fabiāni. Tieši šajā laikā Ļubļanas arhitektūrā nostiprinājās jauns stils – secesija. Izšķirošs pavērsiens Ļubļanas attīstībā bija postošā zemestrīce, kas satricināja pilsētu Lieldienu svētdienā 1895. gada 14. aprīlī. Tās seku novēršanas un atjaunošanas laikā no 1895. gada līdz 1910. gadam pilsētas vaibsti mainījās vairāk nekā jebkurā iepriekšējā periodā. Secesijas stils Ļubļanas arhitektūrā iezīmējās tikai uz īsu laiku gadsimtu mijā, un tā attīstību galvenokārt ietekmēja Vīne, kur dominēja racionālākas un ģeometriskākas formas.^{19.} gadsimta otrajā pusē Ļubļanas nacionālo sastāvu veidoja vācieši un slovēņi. Gadsimta beigās nacionālā spriedze ievērojami pieauga. Slovēņu centieni pēc lielākas autonomijas daļēji īstenojās 1882. gadā, kad pilsētas domē par mēru tika ievēlēts Peters Graseli un slovēņu ietekme palielinājās. Viņa vietā vēlāk nāca Ivans Hribars, kurš ar lielu dedzību turpināja stiprināt slovēņu dominanci pilsētā. Hribars arī cieši sadarbojās ar arhitektu Maksu Fabiāni, kurš, būdams tuvākais Oto Vāgnera līdzstrādnieks Vīnē, uzskatīja, ka pilsētplānošana nevar būt veiksmīga bez cieņas pret kultūrvēsturisko mantojumu un vietas garu (*genius loci*) un ka akla ārzemju paraugu pārņemšana neveicina pilsētas attīstību un skaistumu. Viņa pieeja, kuras pamatā bija vietējās īpatnības un vietas konteksts, skaidri atspoguļojās gan Ļubļanas, gan citu pilsētu arhitektūras un pilsētplānošanas projektos, ko viņš izstrādāja. Autentiskas slovēņu arhitektūras valodas radīšana nav viena cilvēka spēkos, tas ir iespējams tikai ar visas tautas kopīgu ieguldījumu.

Searching for the Identity of the City Ljubljana by Architect Maks Fabiani

Marija Režek Kambič (Slovenia), marija.rezek.kambic@zvksd.si

The period between 1890 and the start of the First World War was the period when Ljubljana transformed itself from a provincial centre with a more or less German character and a rural atmosphere into a Slovenian national capital with all of the qualities of a modern town. During this period, the town was strongly influenced by two important personalities, Mayor Ivan Hribar and the architect Max Fabiani, at the same time a new style was established in the town's architecture: the Secession. The most important turning point in the development of Ljubljana was the devastating earthquake that struck the town in 1895 on the Easter Sunday 14th of April. In the period between 1895 and 1910 - fifteen years the image of the town changed more than in any previous period. The Secessionist style marked the architecture of Ljubljana for a fairly short span of time at the turn of the century. The development of Secessionist architecture in Ljubljana was chiefly influenced by Vienna which accentuated more rational and geometrical forms. As far as nationality is concerned, the citizens of Ljubljana were split in the second half of the 19th century between German and Slovenian. Nationalist intolerance was growing ever stronger towards the end of the century. Political aspirations to Slovene autonomy in Ljubljana were partially fulfilled in 1882 with the accession to power on the municipal council and the election of a Slovene mayor, Peter Grasseli, succeeded by Ivan Hribar, who continued the struggle for Slovene predominance in the city with even greater zeal. He also relied on architect Maks Fabiani, who was Wagner's closest collaborator in Vienna at the time. Maks Fabiani knew that planning cannot succeed without good knowledge of the heritage and "spirit of a place" (*genius loci*) and that adopting foreign models does not contribute to a town's beauty and success. Taking into account local characteristics and context was a top imperative for him, and he proved this with his architectural and urban planning plans for Ljubljana as well as for many other cities where he worked. To create an authentic Slovene architectural language is beyond the power of one individual, that can only be born of the cooperation of the whole nation's power.

Jugendstila arhitektūras izzušana Vojvodinā

Viktorija Aladžića (Serbija), aviktorija@hotmail.com

Pensionēta asociētā profesore, Novisadas Universitāte

Mēs esam liecinieki tam, kā tiek iznīcināts un palēnām iet bojā Vojvodinas izcilais Jugendstila arhitektūras mantojums. Šī referāta pamatā ir autore ilggadīgie pētījumi par Suboticas un Vojvodinas arhitektūras vēsturi. Pētījuma ietvaros tika vākta informācija Suboticas un Vojvodinas vēstures arhīvos, caurskatīta kultūras mantojuma aizsardzības iestāžu dokumentācija, veikta Jugendstila ēku izpēte uz vietas, dokumentēts to stāvoklis, kā arī analizēta zinātniskā literatūra. Tā kā Vojvodina kļuva par Eiropas daļu tikai pēc turku aiziešanas 1700. gadā un pēc pievienošanās Hābsburgu impērijai, tās attīstība daudzējādā ziņā atpalika no citiem Eiropas reģioniem. Eiropas arhitektūras tendences šeit parādījās tikai 19. gadsimta beigās, Jugendstila rašanās laikā. Šajā periodā tika uzcelti vairāki izcili Jugendstila arhitektūras paraugi, galvenokārt Suboticā, kā arī citviet Vojvodinā. Pēc Pirmā pasaules kara un Austroungārijas impērijas sabrukuma, kad tika nodibināta Dienvidslāvijas Karaliste, kas vēlāk bija pazīstama kā Dienvidslāvija, sākās Jugendstila norieta posms un tā mantojums tika atstāts novārtā. Šī tendence vēl vairāk pastiprinājās pēc Otrā pasaules kara sociālistiskās Dienvidslāvijas laikā. Referāta mērķis ir iepazīstināt ar pētījuma rezultātiem, kas atklāj tipiskus nolaistu un brūkošu Jugendstila ēku piemērus Vojvodinā, kā arī analizē to bojāejas cēloņus. Pētījums atklāj, ka 21. gadsimta pirmajā pusē Jugendstila arhitektūras mantojuma degradācija ir sasniegusi epidēmijas mērogu, un nav nekādu pazīmju, ka šī tendence varētu mazināties. Vienlaikus referātā tiek piedāvāti iespējamie risinājumi, kā mainīt attieksmi pret šo mantojumu, kā arī minēti daži piemēri, iepazīstinot ar izcilām, nesen atjaunotām Jugendstila ēkām.

Disappearing Art Nouveau Architecture in Vojvodina

Viktorija Aladžić (Serbia), aviktorija@hotmail.com

Retired associated professor, University of Novi Sad

We are witnessing the continuous process of deterioration and destruction of the extraordinary heritage of Art Nouveau architecture in Vojvodina. This work is based on the author's long-term research into the history of architecture in Subotica and Vojvodina. The research included a review of historical data in the Historical Archives in Subotica and Vojvodina, a review of documentation of the competent institutes for the protection of cultural heritage, a field research of Art Nouveau buildings, recording of their condition, and research of scientific literature. Since Vojvodina became part of Europe only after the expulsion of the Turks in 1700 and after becoming part of Habsburg Monarchy, it was in many ways behind the development of the other regions of Europe. Vojvodina reached European trends in architecture only at the end of 19th century at the time of emergence of Art Nouveau. In that period, several outstanding and many other architectural achievements in the Art Nouveau style were built, primarily in Subotica, but also in other parts of Vojvodina. It is only after the First World War, after the collapse of Austrian-Hungarian Empire and formation of the Kingdom that would later be called Yugoslavia that the period of neglect of the Art Nouveau heritage started. This neglect was intensified after the Second World War in socialist Yugoslavia. The aim of this paper is to present the results of the research and representative examples of the deterioration of Art Nouveau heritage in Vojvodina and the causes of it. The research will show that the neglect of Art Nouveau architecture in the first quarter of the 21st century has reached epidemic proportions with no indication that this trend will be stopped, as well as possible ways out of the crisis of attitudes towards the hitherto neglected heritage of this style. Some of the latest exceptional examples of restored Art Nouveau buildings will be also presented.

4. sesija

JŪGENDSTILA MANTOJUMS UN TĀ MŪSDIENU INTERPRETĀCIJA

Moderatore Dr. arch. **Sandra Treija** (Latvija)

Jūgendstila ēkas Igaunijā – 50 izpētes un renovācijas gadi (1975–2025)

Karina Hallasa-Murula (Igaunija), karin.hallasmurula@gmail.com

Privātā uzņēmuma "Arhit Ltd." izpilddirektore

Jūgendstila arhitektūras rehabilitācija sākās 20. gadsimta 70. gados. Stilu no jauna izvērtēja postmodernisma domāšanas kontekstā, kas arhitektūras vēsturē meklēja rotaļīgas un mākslinieciskas formas. Pirmos akadēmiskos pētījumus, kas veltīti šim stilam, publicēja Jānis Krastiņš, Jeļena Kiričenko, Jeļena Borisova un citi, kas ietekmēja arī manus akadēmiskos pētījumus, kurus uzsāku šajā laikā. Tika organizētas jūgendstila konferences, un soli pa solim tika izveidota starptautiska jūgendstila ekspertu kopiena. Pirmās jūgendstila ēkas Igaunijā tika restaurētas 20. gadsimta 80. gadu sākumā. Tolaik restaurācija balstījās uz fantāziju un vispārēju priekšstatu par stilu. Tikai pēc kāda laika jūgendstila ēku renovācija ieguva atbilstošu virzību un balstījās uz akadēmiskiem pētījumiem. Mūsdienās jūgendstila ēkām ir liela tirgus vērtība. Pašlaik šo namu saglabāšanai un uzturēšanai tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība. Ir vērtīgi atskatīties un aplūkot mainīgo attieksmi pret jūgendstila arhitektūru. Salīdzinot toreiz un tagad uzņemtas fotogrāfijas, šajā referātā tiks analizēta Igaunijas nozīmīgāko jūgendstila ēku atšķirīgais liktenis pēdējo piecdesmit gadu laikā.

Session 4

ART NOUVEAU HERITAGE AND CONTEMPORARY INTERPRETATION

Moderator Dr. arch. **Sandra Treija** (Latvia)

Art Nouveau Buildings in Estonia: 50 Years of Research and Renovation (1975–2025)

Karin Hallas-Murula (Estonia), karin.hallasmurula@gmail.com

CEO of private company Arhit Ltd.

The rehabilitation of Art Nouveau architecture started in the 1970s. The style was re-evaluated in the context of Post-Modernist thinking which was seeking for the playful and artistic forms in the history of architecture. First academic research dedicated to this style were published by Janis Krastins, Elena Kiritschenko, Elena Borissova and others, to name just those who influenced my academic research that started at that time. Art Nouveau conferences were organized and, step by step, an international Art Nouveau connoisseurs' community was built up. The first Art Nouveau buildings were restored in Estonia at the beginning of the 1980s. At that time it was a kind of restoration based on fantasy and general imagination of the style. It took some more time until the renovation of Art Nouveau buildings turned to a more proper way and based on academic research. In our time Art Nouveau buildings enjoy a great market value. More and more Art Nouveau buildings have been taken care of. It is relevant to look back and ask about the changing fate of Art Nouveau architecture. Comparing photos made then and now my paper will examine the changing life of the most important Art Nouveau buildings in Estonia in the course of half a century.

Ivana Vurnika arhitektūra – arhitektūras kultūras mantojuma popularizēšana

Natālija Lapajne (Slovēnija), natalija.lapajne@mao.si

Arhitektūras un dizaina muzejs, muzeja konsultante

Ivans Vurniks (1884–1971) līdzās Jožem Plečnikam un Maksam Fabiāni bija viens no Slovēnijas arhitektūras pionieriem. Viņš bija daudzpusīgs cilvēks ar plašu talantu spektru – arhitekts, pilsētplānotājs, dizainers, pedagogs un pētnieks. Profesionālajā darbībā viņš balstījās uz savas ģimenes vizuālās mākslas tradīcijām un, laikiem mainoties, pārņēma dažādas stilistiskās tendences – sākot no jūgendstila motīviem, ekspresionisma elementiem un romantiskiem nacionālā stila meklējumiem līdz dekoratīviem rakstiem un galu galā funkcionālismam. 2024. gadā apritēja 140 gadi kopš arhitekta dzimšanas. Papildus izstādei un daudzajiem atceres pasākumiem, piemēram, “Architecture Live” un publiskajām diskusijām, mēs centāmies padarīt viņa arhitektūru pieejamāku plašākai sabiedrībai, īpaši bērniem un ģimenēm. Sadarbojoties ar Slovēnijas Republikas Pilsētplānošanas institūtu (UIRS) un Arhitektūras fakultāti (FA), izvēlējāmies LEGO klucīšus kā darba instrumentu vai metodi. Projekts, kas sākās kā radoša darbnīca studentiem, drīz pārtapa nelielā izstādē, vēlāk darbnīcās skolēniem un vidusskolēniem, veicinot zināšanu nodošanu un kultūras mantojuma popularizēšanu. LEGO klucīšu modulārais raksturs radīja īpašu izaicinājumu, jo bija ierobežota “ēkas elementu” forma, krāsa un izmērs. Mūsu mērķis nebija vienkārši izveidot ēkas kā miniatūras kopijas, bet galvenokārt izmantot klucīšus, lai veidotu rūpīgi abstrahētas arhitektūras koncepcijas un detaļas, kuras mēs izstrādājām montāžas procesā. Svarīga bija izpratne par mērogu, daudzumu, simetriju, rakstiem un ģeometriju. Materiāli no dažādiem arhīviem kalpoja par pamatu arhitektūras detaļu, elementu un galu galā atsevišķu klucīšu izmēru pielāgošanai mērogam. Eksperimentējot ar dažādām klucīšu kombinācijām un izpētot materiālus un krāsas, formas sāka iegūt telpas veidolu ēku mērogā. Pirmo reizi šo izglītojošo modeli izmantojām Plečnika gadā. Valsts novērtēja mūsu centienus – pagājušajā gadā mēs kā zinātnes komunikatoru grupa kļuvām par finālistiem nacionālajā “Zinātnes Prometeja balvas” atlasē par izcilu komunikāciju. Šī atzinība mudināja turpināt sadarbību, meklēt jaunus izaicinājumus, veidot radošu saikni starp paaudzēm un galvenokārt popularizēt jūgendstila arhitektūras mantojumu.

The Architecture of Ivan Vurnik – Popularization of Architectural Cultural Heritage

Natalija Lapajne (Slovenia), natalija.lapajne@mao.si

Museum of Architecture and Design, museum counsellor

The Architecture of Ivan Vurnik – Popularization of Architectural Cultural Heritage Ivan Vurnik (1884–1971), alongside Jože Plečnik and Max Fabiani, was one of the pioneers of Slovenian architecture. He was a man of diverse talents and versatile in his roles as an architect, urban planner, designer, educator, and researcher. In his professional work, he drew from his family's tradition of visual arts and, in tune with changing times, embraced a variety of stylistic movements—from Art Nouveau patterns, expressionist elements, and the romantic search for a national style, to decorative initiatives and eventually functionalism. The year 2024 marked the 140th anniversary of the architect's birth. In addition to an exhibition and many accompanying events such as Architecture Live and public discussions, we aimed to bring his architecture closer to the general public, especially to children and families. We collaborated interinstitutionally with the Urban Planning Institute of the Republic of Slovenia (UIRS) and the Faculty of Architecture (FA), selecting LEGO bricks as the working method or tool. Through creative workshops with students, the project evolved into a small exhibition and led to workshops for schoolchildren and high school students, contributing to knowledge transfer and the popularization of cultural heritage. Due to their modular nature, LEGO bricks posed a significant challenge, especially given the limited selection of shapes, colors, and sizes of the “building elements.” Our goal was not simply to recreate buildings as miniature replicas but to use the bricks primarily to create carefully abstracted architectural concepts and details, which we rasterized in the assembly process. An understanding of scale, quantity, symmetry, basic patterns, and geometry was essential. Materials from different Archives served as the basis for adjusting scale to the size of architectural details, elements, and, ultimately, individual bricks. By experimenting with different combinations of bricks and exploring materials and colors, the forms became storytellers, conveying the image of space at the scale of buildings. We first adopted this educational model during the Plečnik Year. Our efforts were recognized by the state; as a group of science communicators, we were awarded the title of Finalist in the national selection for the Prometheus of Science Award for Excellence in Communication the previous year. This recognition encouraged us to continue collaborating, seeking new challenges, fostering creative intergenerational connections, and, above all, promoting the architectural cultural heritage of Art Nouveau.

Jūgendstils Baku arhitektūrā

Rizvans Bairamovs (Azerbaidžāna), rizvanbayram@gmail.com

PhD, arhitekts, kultūras mantojuma eksperts

Straujā rūpnieciskā attīstība un naftas uzplaukums Baku 19. gadsimta beigās pārvērsa pilsētas arhitektūras ainavu. Jaunas sociālās klases – naftas magnātu, baņķieru un uzņēmēju, kas bija izglītoti vai ietekmējušies Eiropā, – rašanās radīja pieprasījumu pēc progresīvām arhitektūras formām. Eiropas mākslas akadēmijās izglītotie Azerbaidžānas arhitekti ieviesa inovatīvas stilistiskas tendences, aizstājot tradicionālo vietējo arhitektūru ar mūsdienīgām pieejām.

Gadsimta beigās līdzās klasiskajam, baroka un gotikas stilam Baku ienāca jūgendstils, kas simbolizēja modernitāti un māksliniecisko izsmalcinātību. Jūgendstils, ko raksturoja organiski formas un ziedu motīvi, kā arī holistiska dizaina principi, sākotnēji izpaudās fasāžu apdarē, bet vēlāk tika izmantots arī interjera dizainā un telpu organizācijā. Plaši tika izmantots vietējais kaļķakmens, atspoguļojot stila pielāgošanos reģionālajiem materiāliem un amatniecībai.

Laī gan jūgendstila klātbūtne bija salīdzinoši īsa – no 19. gadsimta 80. gadu beigām līdz 20. gadsimta sākumam –, tā atstāja paliekošu iespaidu uz Baku pilsētas identitāti. Aptuveni 80 ēkas demonstrē šo stilu, atspoguļojot pilsētas kosmopolītisko garu un Eiropas māksliniecisko tendenču sintēzi ar Azerbaidžānas kultūras kontekstu. Šodien šie arhitektūras pieminekļi ir valsts aizsardzībā saskaņā ar UNESCO Deklarāciju par jūgendstila arhitektūras saglabāšanu (Turīna, 1994), atspoguļojot Azerbaidžānas nepārtraukto apņemšanos saglabāt savu arhitektūras mantojumu.

Art Nouveau in Baku Architecture

Rizvan Bayramov (Azerbaijan), rizvanbayram@gmail.com

PhD, architect, cultural heritage expert

The rapid industrial development and oil boom in Baku during the late 19th century transformed the city's architectural landscape. The emergence of a new social class of oil magnates, bankers, and entrepreneurs – educated in or influenced by Europe – created a demand for progressive architectural forms. Educated in European art academies, a new generation of Azerbaijani architects introduced innovative stylistic trends, replacing traditional local architecture with modern approaches.

By the end of the century, alongside classical, baroque and gothic styles, the Art Nouveau movement reached Baku, symbolizing modernity and artistic refinement. Characterized by organic forms, floral motifs, and holistic design principles, Art Nouveau was first expressed in façade decoration and later extended to interior design and spatial organization. Local limestone was widely used, reflecting the adaptation of the style to regional materials and craftsmanship.

Although its presence was relatively brief – from the late 1880s to the early 20th century – Art Nouveau left a lasting imprint on Baku's urban identity. Approximately 80 buildings exhibit this style, representing the city's cosmopolitan spirit and the synthesis of European artistic trends with Azerbaijani cultural context. Today, these architectural monuments are under state protection, in line with the UNESCO Declaration on the Preservation of Art Nouveau Architecture (Turin, 1994), reflecting Azerbaijan's ongoing commitment to safeguarding its architectural heritage.

Jūgendstila reliģisko ēku liktenis Latvijā. Dubultu baznīcas piemērs

Ernests Sviklis (Latvija), ernests.sviklis@gmail.com

Jūrmalas muzeja direktors

Latvijā ir tikai neliels skaits jūgendstila reliģisko ēku, un svarīgs jautājums ir ne tikai šo ēku būvniecības vēsturiskais pārskats, bet arī tas, kā šis kultūrvēsturiskais mantojums ir saglabāts un vai tas ir piedzīvojis atdzimšanu. Darba uzmanības centrā ir Dubultu baznīca. Jau 19. gadsimta vidū Dubultos atradās luterāņu lūgšanu nams. Pašreizējo Dubultu baznīcu pēc arhitektu V. L. Bokslafa un E. V. E. Frizendorfa projekta uzcēla Rīgas celtniecības uzņēmējs K. Ķergalvis. Baznīca tika iesvētīta 1909. gadā. Ēkas galvenā izcilība ir masīvais zvanu tornis ar dinamisku siluetu. Pirmā un Otrā pasaules kara laikā baznīca necieta nozīmīgus bojājumus, lai gan jau Pirmā pasaules kara laikā bija plāns to uzspridzināt. 1962. gadā baznīca tika nodota Dubultu draudzei, un tajā tika izvietots muzejs un koncertzāle. 1989. gadā baznīca tika atjaunota, un 1990. gadā draudze atgriezās baznīcā.

Baznīcas restaurācijas darbi turpināsies arī nākotnē. Darba mērķis ir atspoguļot Dubultu baznīcas būvniecības un arhitektūras risinājumus, kā arī izsekot tās pārvērtībām dažādu politisko varu laikā un tās renovācijas apstākļiem un izaicinājumiem. Papildu dimensiju darbam piešķir pārdomas par ēkas nozīmi sabiedrībā mūsdienu cilvēku acīs. Pētījuma avotu bāzi veido pētījumi par jūgendstilu Latvijā un Dubultu baznīcu, muzeja darbinieku atmiņas par laiku, kad Jūrmalas muzejs atradās baznīcas telpās, kā arī periodiskajos izdevumos pieejamā informācija.

The Fate of Art Nouveau Religious Buildings in Latvia. The Example of the Dubulti Church

Ernests Sviklis (Latvia), ernests.sviklis@gmail.com

Director of Jurmala Museum

There are only a small number of Art Nouveau religious buildings in Latvia, and an important question is not only the historical reviews of the construction of these buildings, but also how this cultural and historical heritage has been preserved and whether it has experienced its revival. The focus of the work is the Dubulti Church. Already in the middle of the 19th century, there was a Lutheran prayer house in Dubulti. The current Dubulti Church was built by the Riga construction contractor K. Ķergalvis according to the design of the architects V. L. Bokslaf and E. V. E. Frizendorf. The church was consecrated in 1909. The main highlight of the building is the massive bell tower with a dynamic silhouette. During the First and Second World Wars, the church did not experience significant damage, although the plan to blow it up was already during the First World War. In 1962, the church was transferred to the Dubulti congregation and a museum and concert hall were placed in it in 1989. The church was renovated in 1990 and the congregation returned to the church in 1990. The church's restoration work will continue in the future. The aim of the work is to reflect the construction and architectural solutions of the Dubulti Church, as well as to trace its metamorphosis under different political powers, as well as the circumstances and challenges of its renovation. An additional dimension is created in the work by reflecting on the role of the building in society in the eyes of contemporaries. The source base of the research is formed by existing research on Art Nouveau in Latvia and the Dubulti Church, the memories of museum employees about the period when the Jurmala Museum was located in the church premises, as well as information available in periodicals.

Jugendstila reģionālās iezīmes Rīgas 20. gadsimta sākuma industriālā mantojuma arhitektūrā

Anita Anteniške (Latvija), aan@latnet.lv

Mg. arch., arhitekts

19. un 20. gadsimta mijā strauji augošā ostas pilsēta Rīga ir vislabāk pazīstama ar savu nozīmīgo Jugendstila dzīvojamās apbūves mantojumu. Tomēr jau 19. gadsimta otrajā pusē, pirms šī stila uzplaukuma, Rīgā bija izveidojušās plašas rūpnīcu, industriālo teritoriju un ražošanas kompleksu zonas. Tur izvietotās eklektisma un "ķieģeļu stila" detalizācijā izstrādātās vēsturiskās rūpnīcu ēkas, iespējams, pilnīgi, ir aizēnojušas mazliet vēlāk, tieši Jugendstila laikā un arī īsi pirms Pirmā pasaules kara, tapušo industriālo mantojumu, kad gan eklektiski dekoratīvais Jugendstils, gan nacionālais romantisms sāka izzust no dzīvojamās un sabiedriskās apbūves arhitektūras projektiem, bet stateniskais Jugendstils sāka izmantot izteikti racionālas, vēlāk modernajai kustībai raksturīgas iezīmes. Šajā laikā joprojām turpināja attīstīties un paplašināties lielās rūpnīcas "Provodņik", "Buffalo" un "Union", savukārt citas, mazākas rūpnīcas, piemēram, "H. A. Brieger" un vācu rūpnīcas "Zeiss" vietējā filiāle, savu darbību 20. gadsimta sākumā tikai uzsāka.

Šī pētījuma mērķis ir apzināt Rīgas industriālo ēku arhitektūras iezīmes 20. gadsimta sākumā, balstoties uz saglabājušos objektu apsekojumiem dabā un uz pieejamajiem laikmeta avotiem. Jugendstila perioda rūpnieciskās ēkas paredzēts analizēt plašākā šā stila mākslinieciskās attīstības kontekstā Latvijā un starptautiski, kā arī kopskatā ar agrīnajiem modernās kustības attīstības procesiem Eiropā, lai definētu šī industriālā mantojuma arhitektūras reģionālās īpatnības. Pētījumā tiks analizēts 20. gadsimta sākuma industriālā mantojuma apjoms, tā arhitektoniski mākslinieciskās iezīmes un vēsturiskā nozīme. Neatkarīgi no tā, vai vēsturiskās rūpnīcas joprojām pilda savu sākotnējo funkciju, ir pārveidotas jaunai izmantošanai vai pamestas un pakļautas iznīcībai, šīs būves veido nozīmīgu un kompleksu pilsētas kultūras mantojuma daļu, kas pagaidām vēl ir maz aplūkots gan zinātniskos pētījumos, gan publiskās diskusijās. Tās paver jaunu skata punktu uz pilsētas Jugendstila arhitektūras daudzveidību un uz jaunām iespējām vēsturiskās pilsētvides veidošanās un vērtību izpratnē. Noslēgumā tiks kritiski izvērtēti pašreizējie šķēršļi tā saglabāšanai, vienlaikus ieskicējot iespējas šī Jugendstila laika reģionālā mantojuma tālākai apzināšanai un popularizēšanai.

Art Nouveau Regional Features of Early 20th Century Industrial Heritage of Riga

Anita Anteniške (Latvia), aan@latnet.lv

Mg. arch., architect

Best known for its abundant Art Nouveau residential heritage, the prosperous industrial and port city Riga featured extensive zones of factories, industrial premises and production complexes already by the late 19th century, before the rise of the style. The finely detailed eclecticism and brick-style architecture of those buildings has, perhaps deservedly, overshadowed the city's industrial heritage constructed during the years preceding World War I, a period during which both the Eclectically Decorative Art Nouveau and National Romanticism features began to recede from the urban space while so-called "Perpendicular" Art Nouveau reached its most laconic vibe, exploring elements later associated with Modern Movement. However, factories such as "Prowodnik", "Buffalo" and "Union" continued to expand, while other, smaller factories like "H.A.Brieger" and local branch of "Zeiss" just begun their operation in early 20th century.

This paper aims to examine the architectural features of those early 20th century industrial buildings in Riga, based on contemporary urban surveys and historical sources available. It further seeks to contextualize those structures within a broader artistic framework of Art Nouveau development in Latvia, as well as within the international Art Nouveau trends and development of early Modern Movement architecture of the period, to identify regional specificities of this industrial heritage. The scope, architectural features, and historical significance of early 20th century industrial heritage will be outlined. Whether still serving their original function, repurposed for new uses, or left abandoned and in decline, these structures represent a valuable and complex legacy that has largely been underexplored in both scholarly research and for inclusion in public discourse. They offer new perspectives on the diversity of Riga's Art Nouveau heritage, and on the broader revalorization of urban landscape of the city in general. The concluding discussion will critically assess the current obstacles for their preservation, while identifying opportunities for the recognition and promotion of this heritage in the future.

5. sesija

JUGENDSTILS LIETIŠKAJĀ MĀKSLĀ

Moderators Dr. habil. art. **Ojārs Spārītis** (Latvija)

Tekstilmodernisms Katalonijā

Silvija Karbunēla-Bastē (Spānija), silviacarbonellbaste@gmail.com

Tekstilmuzejs un dokumentācijas centrs, Terasa

Ievads.

Modernisms Katalonijas tekstilmākslā ir neatņemama jūgendstila kustības daļa, kas Eiropā attīstījās no 19. gadsimta beigām līdz 20. gadsimta sākumam. Šī mākslinieciskā un industriālā parādība radās 1880. gadu vidū, sakrīt ar straujo tekstilrūpniecības izaugsmi Katalonijā, kas kopš 19. gadsimta bija viens no galvenajiem valsts ekonomikas dzinējspēkiem. Jaunās tehnoloģijas un uzplaukstošās uzņēmēju šķiras ietekmes pieaugums ļāva tekstilrūpniecībai kļūt par vidi radošām un mākslinieciskām inovācijām.

Mērķi.

Tajā laikā tika būvētas iespaidīgas savrupmājas, kuras projektēja vadošie arhitekti – Gaudí, Domēneks i Montaners, Pučs i Kadafalks, Žužols, Mezo un citi. Šajās celtnēs arhitekti centās apvienot dažādas mākslas jomas, sadarbojoties ar māksliniekiem, amatniekiem un dekoratoriem, lai radītu harmoniskas telpas, kur nozīmīgu vietu ieņēma arī tekstilizstrādājumi. Papildus mājas interjeram tika radīti arī pūra tērpi, apģērbs un liturģijas priekšmeti. Šajā jomā īpaši izceļami tādi autori kā Rikers (*Riquer*), Pasko (*Pascó*), Labarta (*Labarta*), Gaļisā (*Gallissà*), Domēneks i Montaners (*Domènech i Montaner*), Homars (Homar), Busketss (Busquets), Llongerass (Llongueras), Serts (Sert), Masots (Massot), Moja (Moya), Kuleļs (*Culcell*), Maso (*Masó*), Klapē (*Clapés*), Siviļa (*Sivilla*) un Palau Oļers (*Palau Oller*), kā arī citi mākslinieki, kas veidoja oriģinālus darbus. Vienlaikus nozīmīga loma bija arī uzņēmumiem “Malvehy”, “Balcells”, “La España Industrial”, “Güell”, “Sert”, “Casarramona” u. c., kas bija pionieri Katalonijas modernisma tekstilizstrādājumu dizainā, pateicoties ciešai sadarbībai ar profesionāļiem, kuri bija guvuši izglītību prestižās mākslas un amatniecības, kā arī inženierzinātņu skolās, tai skaitā Terasā un Barselonā, kur būtiska nozīme bija tieši mākslinieciskajai izglītībai un auduma apdrukas prasmēm.

Rezultāti un secinājumi.

Pateicoties ilgstošiem pētījumiem un mantojuma saglabāšanas pasākumiem, modernisma liecības Katalonijas tekstilmākslā šobrīd glabājas muzeju kolekcijās. Īpaši nozīmīgs ir Terasas Tekstila muzejs, kurā atrodami audumi, tērpi, aksesuāri, mājas tekstils, rūpnieciskie paraugi, oriģinālie zīmējumi un plašs arhīva materiālu klāsts – grāmatas, raksti, žurnāli un modes lapas. Šis bagātīgais mantojums atklāj ciešo saikni starp mākslu, rūpniecību un kultūras identitāti Katalonijā. Tas turpina iedvesmot arī mūsdienu tekstila dizainerus, un to var spilgti redzēt modernisma svētkos un gadatirgos, kas notiek Terasā, Barselonā un citviet.

Session 5

ART NOUVEAU IN APPLIED ARTS

Moderator Dr. habil. art. **Ojārs Spārītis** (Latvia)

Textile Modernisme in Catalonia

Sílvia Carbonell Basté (Spain), silviacarbonellbaste@gmail.com

Textile Museum and Documentation Centre, Terrassa

Introduction

Textile Modernisme in Catalonia is part of the Art Nouveau movement that developed across Europe between the late 19th and early 20th centuries. This artistic and industrial expression began around the 1880s, coinciding with the significant growth of the Catalan textile industry, a key economic driver in the country since the 19th century. Thanks to technological advances and the rise of an emerging industrial bourgeoisie, the textile sector became a privileged space for artistic innovation.

Aims

With the construction of large mansions commissioned from the most prominent architects of the time—such as Gaudí, Domènech i Montaner, Puig i Cadafalch, Jujol, Masó,...—architects had the opportunity to integrate all the arts into their projects, working side by side with artists, craftsmen, and decorators to create harmonious and unique spaces where textiles were always present. In addition to home decoration, both architects and artists created garments for family trousseaus, clothing, and liturgical objects. We will announce names like Riquer, Pascó, Labarta, Gallissà, Domènech i Montaner, Homar, Busquets, Llongueras, Sert, Massot, Moya, Culcell, Masó, Clapés, Sivilla, and Palau Oller, among many others, who designed and created unique pieces. But also large companies such as Malvehy, Balcells, La España Industrial, Güell, Sert, Casarramona, and many others, were also pioneers of Catalan Modernisme in textile design, thanks to the support of professionals trained in prestigious arts and crafts schools and engineering schools like those in Terrassa and Barcelona, where artistic education and drawing applied to fabric were central to creative development.

Results and conclusion

After years of research and recovery, the legacy of textile Modernisme in Catalonia lives on in museum collections, such as the Textile Museum in Terrassa, which preserves collections of fabrics, costumes, accessories, household textiles, industrial samples, original drawings, and archival materials including books, articles, magazines, and fashion plates. This heritage is key to understanding the intersection of art, industry, and cultural identity in Catalonia, and it continues to inspire contemporary textile design, notably in Modernisme fairs held in Terrassa, Barcelona, Canet, La Garriga, and Colònia Güell, among others.

Jugendstila perioda sieviešu mode latviešu glezniecībā. Mākslinieka redzējums

Edīte Parute (Latvija), edite.parute@inbox.lv

PhD., Latvijas Mākslas akadēmija

Referātā analizēts, kā Jugendstila perioda sieviešu tērpi attēloti 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākuma latviešu portreta glezniecībā. Sava laikmeta modes atainojums skatīts fotografētā attēla izplatības ietekmē, kad gleznotajos portretos nozīmīgāks par mirklītvērums bija kļuvis mākslinieka redzējums, attieksme, portretējamās personas raksturojums un emocionālā stāvokļa vai mirkļa iemūžināšanas process. Atšķirībā no fotografētā portreta objektīvās realitātes tvēruma, portreta glezniecībā, pat neatkarīgi no konkrētā laika posmā valdošā stila un virziena izpausmēm, paša mākslinieka uztveres leņķis varēja pievienot mākslas darbam savu daļu attieksmes, redzējuma atbalsojumu. Tas savukārt vairāk nekā simts gadus vēlāk laikmetīgajā tērpu vēstures pētījumu laukā radīja vēlmi izziņāt šo modes un figuratīvās mākslas saikni, lai konceptuāli caur modes vēstures skatpunktu interpretētu portretu glezniecībā attēloto personu tēlus Jugendstila modes izpausmju kontekstā.

Referāta autore, sekojot mākslas un tērpu vēsturnieces, kā arī kuratores Ingridas E. Midas (Kanāda) izstrādātajai personības tēla analīzei ar "lēnās vērošanas" metodi ("Reading Fashion In Art", 2020), konceptuāli pētījusi latviešu portretu glezniecībā pārstāvētos spilgtākos piemērus. Metode paredz vairākas mākslas darba izpēti stadijas: lēno vērošanu (apkopojot informāciju, ko par modes tērpu sniedz mākslas darbs), pārdomāšanu (mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu un kontekstuālās informācijas analīzi), interpretāciju (laikmeta modes tērpa analīzi kultūrvēsturiskā kontekstā). Izmantojot "lēnās vērošanas" metodi, ir iespējams atsegt vairākus Jugendstila laikmeta modes tērpa vizualizācijas slāņus, kuros atklājas mākslinieka iztēles, idealizācijas un radošo mērķu projekcijā veidots priekšstats gan par attēloto personu, gan šī stila laikmetu, kurā mode un figuratīvā māksla atrodas ciešā mijiedarbībā. Mākslas darbā tas var būt ļoti vispārināts laikmeta modes tērpa attēlojums, ko vērotājs var uztvert kā siluetu, rakursu, daļēju figūras un līdz ar to arī tērpa ilustrējumu vai pat konkrēta laika perioda noskaņai atbilstošu portretējumu, kurā parādīti tērpa materialitātes aspekti, aksesuāri un statusa atribūti.

Referātā analizēti Jugendstila modes stila reģionālās izplatības laikā tapušie sieviešu portretējumi latviešu profesionālās glezniecības pārstāvju Jaņa Rozentāla, Johana Valtera, Jūlija Federa, Kārļa Brencēna u. c. mākslinieku darbos. Jugendstila perioda sieviešu modes tērps šajos darbos aplūkots internacionālo ietekmju plūsmā, kā arī reģionālo izpausmju daudzveidībā.

Depiction of Fashion Costumes of the Art Nouveau Period in Latvian Painting. The Artist's Vision

Edīte Parute (Latvia), edite.parute@inbox.lv

PhD., Art Academy of Latvia

The paper critically analyzes the depiction of female fashions from the Art Nouveau period in Latvian portrait painting from the end of the 19th century to the beginning of the 20th century. The stylistic reflection of Art Nouveau clothing in portrait painting is examined in the context of the spread of the photographic image. Hence, the painted portrait reveals the artist's unique vision, as well as the characteristics and emotional state of the sitter captured in the creative process. More than a hundred years later in contemporary costume history research the phenomenon of artistic expression generated an impulse to explore a connection between clothing design and figurative art. Following the analysis of the personality image called "slow observation" method, first developed by Canadian art and costume historian and curator Ingrid E. Mida ("Reading Fashion In Art", 2020), the author of the paper has conceptually studied the most striking examples represented in Latvian portrait painting. The method involves several stages of examining a work of art: slow observation, reflection, and interpretation. Thus the process aims to reveal several layers of visualization of Art Nouveau fashions therefore uncovering the image formed by the artist's perspective. According to "slow observation" method, artwork itself can reveal a very generalized depiction of fashions of the Art Nouveau era. Every so often an observer perceives visual signals through a silhouette, a perspective, partial illustration of the figure... Therefore corresponding to the mood of a specific timeline, the painting can reveal tactile features of the outfit, accessories, and status attributes. The paper analyzes the female portraits in the works of Latvian painters including Janis Rozentāls, Johans Valters, Jūlijs Feders, Kārlis Brencēns, etc. The review covers the chronological framework of the regional spread of the Art Nouveau fashion style (1890–1914). Inside a certain timeframe, these portraits are viewed in the cultural and historical context of international fashion influences, as well as considering the diversity of local expressions.

Starptautiskais un lokālais. Ieskats Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja Jūgendstila kolekcijas priekšmetos

Inese Baranovska (Latvija), inese.baranovska@lnmm.gov.lv

Mag. art., Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja direktore

20. gadsimta sākumā mākslinieki Eiropā daudz domāja par vienota stila izveidi, kas aptvertu visas dzīves jomas: grāmatu grafiku, reklāmu, interjeru, modi un arhitektūru. Eiropas mazo tautu, tai skaitā arī Latvijas, nacionālā atmoda saistās ar 19. gadsimta beigām, kad vienlaikus pieauga arī sabiedrības interese par etnogrāfiju. Līdz ar pieaugošo nacionālo pašapziņu un pašnoteikšanās vēlmi radās vajadzība formulēt savu etnisko piederību ne tikai nemateriālās, bet arī vizuālās formās, radot atpazīstamas identitātes zīmes, kuras varētu integrēt laikmetīgajā dzīvē. Šīs idejas tika spilgti īstenotas jūgendstila atzara – nacionālā romantisma – ietvaros.

Pirmie profesionālo izglītību ieguvušie latviešu mākslinieki – Augusts Julla, Rihards Zariņš, Kārlis Brencēns, Jūlijs Straume un Jūlijs Madernieks – izvirzīja sev mērķi radīt nacionālās tradīcijās balstītu dekoratīvi lietišķo mākslu, kuras izkopšana viņiem kļuva par radošā mūža virzošo spēku un izpaudās visdažādākajās darbības jomās. Šodien, vērtējot viņu veikumu ar vairāk nekā simts gadu distanci, tas pārsteidz ar savu laikmetīgumu un radošās darbības neparasti universālo diapazonu. Latviešu profesionālās mākslas īpatnējo raksturu viņi redzēja veidojamies kopsolī ar Rietumeiropas mākslas modernajām strāvām. Savas tautas etnogrāfiskais mantojums un Latvijas daba bija nozīmīgs radošās iedvesmas dzinulis visiem šiem māksliniekiem, tomēr katram bija izteikti individuāla interpretācija.

International and Local. A Look into the Art Nouveau Collection of the Museum of Decorative Arts and Design, Riga Latvia

Inese Baranovska (Latvia), inese.baranovska@lnmm.gov.lv

Mag. art., Head of the Museum of Decorative Arts and Design

At the turn of the 20th century, artists in Europe were thinking a lot about creating a unified style that would encompass all areas of life: book graphics, advertising, interior design, fashion, and architecture. The national awakening of Europe's small nations, including Latvia, is linked to the end of the 19th century, when public interest in ethnography also grew. With growing national self-awareness and the desire for self-determination, there arose a need to express ethnic identity not only in intangible forms, but also in visual ones, creating recognizable symbols of identity that could be integrated into contemporary life. These ideas were vividly realized within the Art Nouveau branch of national romanticism.

The first Latvian artists to receive professional education – Augusts Julla, Rihards Zariņš, Kārlis Brencēns, Jūlijs Straume and Jūlijs Madernieks – set themselves the goal of creating decorative applied art based on national traditions, the cultivation of which became the driving force behind their creative lives and manifested itself in a wide variety of fields. Today, looking back on their achievements after more than a hundred years, one is struck by their contemporary nature and the unusually universal range of their creative activities. They saw the distinctive character of Latvian professional art developing in step with the modern trends in Western European art. The ethnographic heritage and the nature of Latvia were a significant source of creative inspiration for all these artists, but each had a distinctly individual interpretation.

Tik-tak! No industriāliem izaicinājumiem līdz mākslinieciskai atdzimšanai – Lašodefonas *Style Sapin* – jūgendstila pieeja pulksteņu ražošanai

Marikita Teilore (Šveice), marikit.taylor@gmail.com

Neatkarīga pētniece

Pēc 1900. gada, kad Šveices industriālā pilsēta Lašodefona saskārās ar pieaugošām ekonomiskām grūtībām, tās galvenās nozares – pulksteņu izgatavošanas – atdzimšana kļuva gan par nepieciešamību, gan pārmaiņu virzītājspēku. Vietējās mākslas skolas pasniedzējs Šarls Leplatenjē (*Charles L'Eplattenier*) veicināja reģionāli savdabīgas jūgendstila izpausmes radīšanu – *Style Sapin*, ko izmantoja kabatas pulksteņu dekorēšanai un vietējās ražošanas veicināšanai. Vienlaikus viņš rosināja prasmes dažādot, īpašu uzmanību pievēršot mākslas un amatniecības izglītībai, it sevišķi arhitektūras ornamentu apguvei, kas jaunajai paaudzei varētu nodrošināt alternatīvus iztikas avotus.

Saikne starp jūgendstilu un rūpniecību atkārtoti parādās visā kustības starptautiskajā attīstībā. Lašodefonā šā laika studentu darbi, arī jaunā Lekorbizjē (*Le Corbusier*) radītie kabatas pulksteņi, atspoguļo patiesi reģionālu mēģinājumu piemērot jūgendstila principus konkrētām pilsētvides un rūpniecības kontekstam. Centienus ieviest jauninājumus labi ilustrē kabatas un sienas pulksteņi, kā arī 20. gadsimta sākuma specializētie nozares žurnāli. Tie arī parāda, ka jūgendstila uzplaukums bieži bija cieši saistīts ar viena līdera vai radošas kopienas viziju.

Kādas priekšrocības unikāls reģionālais stils varēja sniegt augsti specializētai un visā valstī atzītai nozarei? Kā *Style Sapin* atšķīrās no jūgendstila motīviem, ko Šveices pulksteņu ražotāji jau izmantoja 20. gadsimta sākumā? Un, visbeidzot, vai šim virzienam izdevās nostiprināt Lašodefonas pulksteņu industriju, tās masveida ražošanu un ekonomisko perspektīvu, pirms laika trūkums liedza šos centienus īstenot pilnībā?

Tick Tock! From Industrial Challenges to Artistic Renewal: La Chaux-de-Fonds' "Style Sapin" – a Story of Watch Cases and Watchmaking Art Nouveau Architecture

Marikit Taylor (Switzerland), marikit.taylor@gmail.com

Independent researcher

After 1900, as the Swiss industrial town of La Chaux-de-Fonds faced mounting economic difficulties, the renewal of its main industry, watchmaking, became both a necessity and a driving force for change. At the local art school, Professor Charles L'Eplattenier championed the creation of a distinctive regional form of Art Nouveau (the "Style Sapin") to decorate pocket watches and promote local production. At the same time, he encouraged a diversification of skills by teaching arts and crafts with a focus on architectural ornamentation which could provide alternative means of livelihood to the new generation.

The connection between Art Nouveau and industrialisation is a recurring theme in the movement's international development. In La Chaux-de-Fonds, the students' works from this period – including pocket watches designed by a young Le Corbusier – embody a truly regional effort to apply Art Nouveau principles to a specific urban and industrial setting. Artefacts such as pocket watches, clocks, as well as specialised watchmaking journals from the early 20th century illustrate this pursuit of innovation. They also highlight how the flourishing of Art Nouveau in many regions often relied on the vision of a single leader or a creative circle. What advantages was a unique, regional style meant to offer to a nationally renowned and highly specialised industry? How did this style differ from the Art Nouveau motifs that Swiss watch brands already used at the turn of the 20th century? And ultimately, did the Style Sapin succeed in shaping La Chaux-de-Fonds' watchmaking industry, its mass-production and its economic future, before the watchmakers ran out of time?

6. sesija

JŪGENDSTILA ARHITEKTŪRAS DEKORATĪVĀ VALODA

Moderators **Peka Korvenmä** (Somija)

Jugendstils Aveiro. Dabas baudījums keramikā, akmenī un būvkalumos

Andreia Lourensu (Portugāle), alourenco@cm-aveiro.pt

Jugendstila muzejs, Aveiro

Jugendstils sāka iegūt popularitāti Aveiru pilsētā 20. gadsimta sākumā. Jaunais dzelzceļa savienojums ar Lisabonu un Portu veicināja rūpniecisko attīstību, kas bija vērsta uz keramikas, flīžu un citu būvmateriālu ražošanu, galvenokārt izmantojot vietējos mālus. Topošā vidusšķira un buržuāzija vēlējās ieviest jaunā stila izpausmes savos mājokļos. Vietējie mākslinieki un arhitekti, piemēram, Fransišku Silva-Roša (*Francisco Silva Rocha*), Erneštu Korrodi (*Ernesto Korrodi*), Žaime Inasiu duš Santušs (*Jaime Inácio dos Santos*) un Žuzē de Piņu (*José de Pinho*), pielāgoja Jugendstila kustību Aveiru kontekstam, radot unikālu un vietējiem apstākļiem atbilstošu stila interpretāciju. Aveiru Jugendstila nami pilnā mērā atklāj vietējo flīžu ražošanas meistarību. Flīzes ar dabas, augu un dzīvnieku motīviem ir izmantotas gan fasādēs, gan interjeros, piešķirot pilsētas ēkām raksturīgu krāsu paleti ar spilgti ziliem, rozā un intensīvi zaļiem toņiem. Tā kā tajā laikā ēkas vēl tika būvētas no tradicionālajiem māla ķieģeļiem, flīzes pilda arī praktisku funkciju, jo nodrošina dzīvojamajām ēkām hidroizolāciju. Fasādes rotā izsmalcināti akmens dekorī un būvkalumi, papildinot tās ar dabas radītu formu un motīvu daudzveidību. Tās kļūst par īstiem apbrīnas vērtiem vertikāliem dārziem. Vietējie laikraksti dēvē šīs fasādes par vismodernākajām Aveiru, tajās botāniski precīzi attēlotas 17 augu sugas un 20 dažādi dzīvnieki.

Session 6

DECORATIVE LANGUAGE OF ART NOUVEAU ARCHITECTURE

Moderator **Pekka Korvenmaa** (Finland)

Art Nouveau in Aveiro. The Enjoyment of Nature in Form of Ceramics, Stone and Iron

Andreia Lourenço (Portugal), alourenco@cm-aveiro.pt

Art Nouveau Museum, Aveiro

Art Nouveau started to become popular in the city of Aveiro in the first years of the 1900s. The city was undergoing an industrial development, brought upon by the new train connection to Lisbon and Oporto, and focused on the ceramic production, of tiles and construction materials, taking advantage of the local clays. An upcoming middle class and bourgeoisie seek a new modernity for their homes. Through the work of mainly local artists and architects, such as Francisco Silva Rocha, Ernesto Korrodi, Jaime Inácio dos Santos and José de Pinho, they adapt the Art Nouveau movement to the local context, thus creating a singular manifestation of this artistic current. In Aveiro the Art Nouveau houses take full advantage of the local tile production. Through the use of tiles, both in the façades and in the interiors, the motifs of Nature, plants and animals, can be explored in depth. In addition, the tiles will dote Aveiro with a specific colour palette, with bright blue tonalities, pink and deep greens. Tiles also serve a practical function, as the buildings of this time were still being built in the traditional adobe, they helped waterproof the residencies. The use of intricate stone and ironwork complete the façade and bring more Nature motifs and shapes to the buildings. The façades become veritable vertical gardens to be enjoyed, reported in the local newspapers as the most modern in Aveiro, depicting 17 plant species recognised by their botanical features and 20 different animals.

Pūķi un pātagas cirtieni – kā, kas un kāpēc norvēģu jūgendstilā

Signe Svūena (Norvēģija), signe@vitimusea.no

Jūgendstila centrs un "KUBE – Viti"

Norvēģijas jūgendstils ir ļoti daudzveidīgs, un, tāpat kā daudzās citās valstīs, ievērojams skaits norvēģu arhitektu un dizaineru smēlās iedvesmu no norvēģu kultūrvēsturiskā mantojuma. Jūgendstila laikmets Norvēģijā sakrita ar nacionālās atmodas laiku, kad nozīmīgākais notikums bija neatkarības iegūšana no Zviedrijas 1905. gadā. Tas būtiski ietekmēja mākslu un arhitektūru, un nacionālais lepnums atspoguļojās arhitektūras stilos, kuri saplūda ar jauno stilu, kas tajā laikā parādījās Eiropas kontinentā. Parādījās jauns jūgendstila novirziens, kas izmantotajās formās, materiālos un ornamentālajās detaļās cildināja Norvēģijas vēsturi, iekļāva atsauces uz norvēģu mākslu un leģendām, izmantoja viduslaiku koka stāvbaznīcu (*stavkirke*) fantastiskos kokgriezumus un pētīja tradicionālo norvēģu viensētu arhitektūras īpatnības. Šajā lekcijā jūgendstila arhitektūras konsultante Signe Svūena (*Signe Svoen*), kas strādā Jūgendstila centrā Olesunnā, aprakstīs, kāda bija norvēģu jūgendstila kustība un kā tā laika nacionālais lepnums atspoguļojās arhitektūrā.

Dragons and Whiplash – The How, What and Why of Norwegian Art Nouveau

Signe Svoen (Norway), signe@vitimusea.no

Jugendstilsenteret & KUBE - Viti

Norwegian Art Nouveau is highly varied and like in many other countries a significant number of Norwegian architects and designers found inspiration from the cultural history of Norway. The Art Nouveau period coincided with a spike in national pride connected to Norway's independence from Sweden in 1905. This had a great effect on the art and architecture of the time, and this national pride and the architectural styles that followed melded with the new style of the continent. The result was a variant of Art Nouveau that celebrated Norwegian history through form, materials and ornamental details, highlighting Norse art and legends, reimagining the fanciful decorations of the Stave Churches and exploring the architectural qualities of the traditional Norwegian farms. In this lecture, Signe Svoen, advisor on Art Nouveau Architecture at The Art Nouveau Centre in Ålesund, Norway, will describe what shaped the Norwegian version of Art Nouveau and how the national pride of the time is visible in the architecture.

Plašai sabiedrībai mazāk zināmas jūgendstila perioda vitrāžas Rīgas dzīvojamajos namos

Ilona Audere (Latvija), ilona.audere@inbox.lv

Dr. art., Mencendorfa nams, Rīga, Latvija

20. gadsimta sākums ir raksturīgs ar apjomīgu pasūtījumu skaitu modē nākušajām jūgendstila vitrāžām greznos īres namos. Šis laiks ir iezīmīgs ar visai Eiropai zināmu, izplatītu trafaretu dabas un simbolisku tēlu iekļaušanu kompozīcijās, radot gandrīz neiespējamu izgatavotāja atšifrēšanu. Latvijas namu interjeru vēsture dokumentāri ir maz fiksēta, tāpēc neparakstītos logus, ņemot vērā motīvu radniecību stila ietvaros, bieži ir grūti piesaistīt konkrētām autoram. Tie varētu būt tapuši jebkurā no Rīgas darbnīcām – gan kā autordarbi, gan parauggrāmatu ieteikumu īstenojumi, atsevišķos gadījumos varētu būt arī pasūtīti ārzemēs. Laika posmā starp 1900. gadu un 1913. gadu tapusi virkne šādu logu, arī caurbrauktuvju vārtu linetes un dekoratīvi objekti. Īpaši izceļamas mūsdienu sabiedrībai ilgi apslēptās sākotnējā īres nama Brīvības ielas 65 – “Stūra mājas” – daudzās vitrāžas. Daļa nedokumentēto un nesignēto Rīgas privātmāju vitrāžu veidotas Ernsta Todes (1858–1932) ierastajā manierē. Skaistāko saglabājušos E. Todes mākslinieciskajā rokrakstā veidoto laicīgo ēku logu skaitā noteikti minamas jūgendstila ornamentikā veidotās logu un durvju vitrāžas arhitektu H. Šēla un F. Šeffela projektētajam ārsta psihiatra Ernsta Sokolovska dzīvojamam namam – privātklinikai Rīgā tagadējā O. Vācieša ielā 6 (tapšanas laiks ap 1910. gadu), kur nozīmīga loma kompozīcijā piešķirta gan Todes iemīļotajiem arhitektūras elementiem, gan laikmetīgiem ornamentiem un, protams, medicīnas simbolikai. Ernsta Todes darbnīcai līdzīga rokraksta dēļ būtu piedēvējama 19. gadsimta beigās / 20. gadsimta sākumā tapusi vitrāža arhitekta J. Baumaņa 19. gadsimta 70. gadu beigās celtajam Morberga namam Rīgā tagadējā Meierovica bulvārī 12. Līdzīgās noskaņās veidoti dabas motīvu gleznojumu logi bijušajai alus darītavas īpašnieka Bingnera mājai (tagad Latvijas Kultūras muzejs “Dauderi” Rīgā, Sarkandaugavas ielā 30), kas celta 1897. gadā pēc arhitekta F. Seuberliha (*Seuberlich*) projekta, un citi piemēri.

Art Nouveau Stained Glass Windows in Riga Residential Buildings, Little Known to the General Public

Ilona Audere (Latvia), ilona.audere@inbox.lv

Dr. art., Mencendorfa nams, Rīga, Latvia

The early 20th century was characterized by a large number of commissions for Art Nouveau stained glass windows in luxurious apartment buildings. This period is marked by the inclusion of widespread, well-known natural and symbolic images in compositions throughout Europe, making it almost impossible to identify the manufacturer. The history of Latvian interior design is poorly documented, so it is often difficult to attribute unsigned windows to a specific artist, given the similarity of motifs within the style. They could have been made in any of the workshops in Riga – either as original works or as implementations of recommendations from sample books, and in some cases they may have been commissioned abroad. Between 1900 and 1913, a number of such windows were created, as well as gate lintels and decorative objects. Particularly noteworthy are the many stained glass windows of the original apartment building at Brīvības iela 65, known as the “Stūra māja” (Corner House), which had long been hidden from the public. Some of the undocumented and unsigned stained glass windows in private houses in Riga were created in the usual manner of Ernsts Tode (1858–1932). Among the most beautiful surviving examples of E. Tode’s artistic style in secular buildings are the Art Nouveau stained glass windows and doors designed by architects H. Scheel and F. Sheffel for the residential building and private clinic of psychiatrist Ernst Sokolovsky in Riga, now located at O. Vācieša iela 6 (built around 1910), where a significant role in the composition is given to both Tode’s favorite architectural elements and contemporary ornaments and, of course, medical symbolism. Due to its similarity to Ernsts Tode’s style, the stained glass window created in the late 19th/early 20th century for the Morberg House in Riga, built by architect J. Baumanis in the late 1870s, located at Meirovica bulvārī 12, can be attributed to him. Windows with nature motifs in a similar style were created for the former home of brewery owner Bingner (now the Latvian Culture Museum “Dauderi” in Riga, at Sarkandaugavas iela 30), which was built in 1897 according to a design by architect F. Seuberlich, and other examples.

Pēdējās liecinieces – jūgendstila perioda sienu flīzes Rīgas vestibilos

Agnese Tambaka (Latvija), agnese.tambaka@gmail.com

Mg. art., Latvijas Mākslas akadēmija

20. gadsimta sākumā Rīga piedzīvoja strauju pilsētībūvniecības attīstību, kad agrākās koka priekšpilsētu apbūves vietā tika celtas daudzstāvu mūra ēkas. Šī arhitektūras transformācija sakrita ar jūgendstila parādīšanos un izplatību, kas Latvijā cieši saistīta ar nacionālās pašapziņas pieaugumu un meklējumiem pēc savdabīgas nacionālās mākslinieciskās identitātes. Latviešu arhitekti, ietekmējušies no Ziemeļu nacionālā romantisma, jo īpaši somu arhitektūras, ieviesa inovatīvus dekoratīvus elementus, tostarp keramikas flīzes ēku fasādēs un interjeros.

Keramikas flīzes namu fasādēs panāca vizuāli iespaidīgu kontrastu starp gludo flīžu virsmu un raupjo fasādes apmetumu, īpaši vēlā jūgendstila periodā no 1905. gada līdz 1911. gadam. Sienu flīžu paneļi vestibilos sastopami no 1901. gada, sasniedzot popularitātes virsotni pilsētībūvniecības uzplaukuma periodā no 1910. gada līdz 1913. gadam.

Pēc Pirmā pasaules kara attieksme pret jūgendstilu būtiski mainījās – starpkaru un padomju periodā šis stils netika novērtēts. 20. gadsimta 90. gados daudzi sākotnējie interjeri tika neatgriezeniski pārveidoti toreizējo restaurācijas prakses īpatnību dēļ.

Flīžu kompozīciju ornamentālās valodas dažādība svārstās no stilizētiem jūgendstila floras un faunas motīviem līdz abstraktām formām. Daudzos gadījumos sastopama vācu paraugu ietekme. Visbiežāk izmantotās flīzes nāca no Vācijas fabrikas "Aktiengesellschaft Norddeutsche Steingutfabrik Grohn bei Bremen", tās Rīgā izplatīja uzņēmums "Velten-Berlin". Kaut arī plaši tika izmantoti importa materiāli, to pielietojums un iekļaušana vienotās interjera kompozīcijās lielā mērā bija vietējo amatnieku darbs.

Pētījums uzsver keramikas flīžu paneļu nozīmību Rīgas jūgendstila perioda interjeru noformējumā un akcentē nepieciešamību pēc turpmākas izpētes un šī industriālā mantojuma saglabāšanas, lai pilnībā novērtētu to māksliniecisko un vēsturisko vērtību.

The Last Witness – Art Nouveau Wall Tiles in Riga's Vestibules

Agnese Tambaka (Latvia), agnese.tambaka@gmail.com

Mg. art., Art Academy of Latvia

At the turn of the 20th century, Riga experienced a period of intensive urban development, characterized by the rapid replacement of its former wooden suburban structures with multi-storey masonry buildings. This architectural transformation coincided with the emergence and proliferation of the Art Nouveau style, which in Latvia was closely linked to the rise of national consciousness and the search for a distinct national artistic identity. Latvian architects, influenced by Nordic National Romanticism — particularly Finnish architecture — incorporated innovative decorative elements, including the use of ceramic tiles on façades and in interior spaces. Ceramic tiles were employed as a key element in achieving visual and material contrasts, particularly within the context of Late Art Nouveau period between 1905 and 1911. Ceramic wall tile dados became increasingly widespread in vestibules from as early as 1901, reaching a peak in popularity during the booming construction period of 1910–1913. Following World War I, attitudes towards Art Nouveau shifted markedly, with the style falling into disrepute during the interwar and Soviet periods. By the 1990s, many original interiors were irreversibly altered due to restoration practices at that time. The ornamental language of these tile compositions ranges from stylised flora and fauna typical of Art Nouveau to abstract motifs. Many designs show influence from contemporary German examples. The most frequently used tiles originated from German factory Aktiengesellschaft Norddeutsche Steingutfabrik Grohn bei Bremen, often distributed in Riga by the Velten-Berlin company. Despite the prevalence of imported materials, the execution and integration of these tiles into cohesive interior schemes were largely the work of local craftsmen. This study underlines the significance of ceramic tile dados as enduring elements of Riga's Art Nouveau interiors and highlights the need for further research and preservation efforts to fully appreciate their artistic and historical value.

